

NUORTEN VÄKIVALTAISEN KÄYTTÄYTYMISEN RISKITEKIJÄT

Jokela Riikka
Markuksela Peppi

Opinnäytetyö

Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi

2025

Tekijä	Riikka Jokela Peppi Markuksela	Vuosi	2025
Ohjaajat	Timo Marttala		
Toimeksiantaja	Lapin Ammattikorkeakoulu		
Työn nimi	Nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijät		
Sivumäärä	45 + 3		

Nuorten väkivaltainen käyttäytyminen on ollut jo pitkään tarkastelun kohteena niin mediassa kuin tutkimuksissakin. Nuorten väkivaltaista käyttäytymistä on pyritty selittämään useilla eri tekijöillä, useista eri näkökulmista. Onko kysymykseen kuitenkin mahdollista antaa yksiselitteistä vastausta? Mitkä kaikki tekijät voivat toimia mahdollisina riskitekijöinä nuoren väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla? Tätä lähdimme opinnäytetyössämme selvittämään.

Tämä opinnäytetyö käsittelee nuoren väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijöitä. Tutkittavan ilmiön ollessa erittäin monisyinen, koimme, että meidän tulisi haastatella useampaa eri ammattilaista, jotka kohtaavat nuoria työssään. Opinnäytetyömme haastatteluihin osallistui opiskeluhuollon kuraattoreita, nuoriso-ohjaajia sekä poliisi, joiden vuoksi saimme näkemyksen ilmiöstä kodin sekä vapaa-ajan näkökulmasta.

Opinnäytetyömme toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Valitsimme toteutustavaksi laadullisen tutkimuksen, sillä se mahdollisti syventymisen ilmiöön sekä tarjoaa monipuolisesti eri ammattilaisten tietoa, osaamista, näkemyksiä ja kokemuksia. Laadullinen tutkimus soveltui aiheeseemme parhaiten, sillä se soveltuu hyvin syiden, merkitysten ja kokemusten selvittämiseen ilmiön taustalla.

Aineistonkeruumenetelmänämme toimi haastattelu. Toteutimme kaksi ryhmähaastattelua. Haastattelumateriaalin perusteella pystyimme nostamaan esiin neljä yläteemaa, joiden alle nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijät sijoittuvat. Nämä neljä yläteemaa ovat yksilölliset tekijät, perhe ja kasvuympäristö, sosiaaliset suhteet ja ulkoiset tekijät.

Opinnäytetyömme tuloksista pystyimme toteamaan, ettei tutkimuskysymykseemme ole yksiselitteistä vastausta. Ei ole olemassa tiettyjä riskitekijöitä, jotka takaisivat nuoren käyttäytyvän väkivaltaisesti. Ei voida myöskään taata, että jollain tietyllä riskitekijällä olisi merkittävämpi vaikutus nuoren väkivaltaiseen käyttäytymiseen. On havaittavissa, että nuoren riski turvautua väkivaltaisiin keinoihin kasvaa, mitä useampia riskitekijöitä hänellä on. Samainen riskitekijä ei kuitenkaan jokaisella nuorella toimi riskitekijänä, vaan se voi päinvastoin toimia suojaavana tekijänä.

Author	Riikka Jokela Peppi Markuksela	Year	2025
Supervisors	Timo Marttala		
Commissioned by	Lapland University of Applied Sciences		
Title	Risk factors of violent behavior among youth		
Number of pages	45 + 3		

Violent behavior among the youth has been a topic of discussion in both media and academic research for quite some time. Many different factors and perspectives have been used to explain why the youth behave violently. But is it even possible to give a simple and clear answer to this question? What kind of factors can you count as potential risk factors behind a young person's violent behavior? This is what we set out to explore further in our thesis.

Our thesis examines the risk factors associated with violent behavior among the youth. Since the phenomenon is highly complex, we felt that it was important to interview several professionals that encounter young people in their line of work. We interviewed school social workers, youth workers and a police officer. This allowed us to gain insight into our phenomenon from both home and leisure time perspectives.

Our thesis was conducted as a qualitative study. We chose qualitative approach because it allows a deeper understanding of the phenomenon and provides a diverse range of professional knowledge, expertise, perspectives and experiences. Qualitative research was best suited for our topic, because it's well-suited for exploring the reasons, meanings and experiences behind a certain phenomenon.

As our data collecting method we used interviews. We conducted two group interviews. Based on the interview materials, we were able to categorize risk factors of violent behavior among the youth under four main themes. These themes are individual factors, family and upbringing environment, social relationships and external factors.

Based on our interview material, we concluded that there is no single and clear answer to our research question. There are no specific risk factors that would guarantee that a young person will behave violently. Likewise, it cannot be said that any one particular risk factor would have a greater influence than other risk factors. However, it can be observed that the risk of a young person resorting to violence increases as the number of risk factors increase. Yet, the same risk factor doesn't necessarily act as a risk factor for every young person. For some, it may even function as a protective factor instead.

Keywords Youth, violence, physical violence, risk factors

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	NUORTEN VÄKIVALTAISEN KÄYTTÄYTYMISEN RISKITEKIJÄT	6
2.1	Yksilölliset tekijät	6
2.2	Perhe ja kasvuympäristö	8
2.3	Sosiaaliset suhteet.....	14
2.4	Ulkoiset tekijät	16
3	TAVOITE, TARKOITUS, TOTEUTUS JA TUTKIMUSKYSYMYS	19
3.1	Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymys.....	19
3.2	Laadullinen tutkimus	20
3.3	Aineistonkeruu ja analysointi	21
3.4	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....	22
4	OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	24
4.1	Yksilölliset tekijät	26
4.2	Perhe ja kasvuympäristö	28
4.3	Sosiaaliset suhteet.....	31
4.4	Ulkoiset tekijät	32
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	34
6	LÄHTEET	41
7	LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Miksi nuoret turvautuvat väkivaltaan? Kysymykseen ei löydy yksiselitteistä vastausta, mutta ilmiön ymmärtäminen on merkittävää ennaltaehkäisyn sekä nuorten hyvinvoinnin kannalta. Etenkin nuorten tekemät väkivallan teot herättävät suurta huolta niin yksilöissä, yhteisöissä, kuin koko yhteiskunnassakin. Viime vuosien aikana nuorten väkivallan teot ovat olleet uutisoinnin kohteena, mikä on herättänyt keskustelua syistä sen taustalla. Ilmiöön voidaan etsiä vastausta yksilöllisten tekijöiden, kuten traumataustan tai mielenterveyden haasteiden näkökulmasta sekä toisaalta myös ympäristöön liittyvistä tekijöistä, kuten perhe- ja kaverisuhteista sekä niiden haasteista. Opinnäytetyömme paneutuu juuri näihin moninaiisiin riskitekijöihin.

Opinnäytetyömme aiheena on tutkia mahdollisia riskitekijöitä nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla. Väkivallan muodoista perehdymme toisiin ihmisiin kohdistettuun fyysiseen väkivaltaan. Opinnäytetyömme toteutetaan laadullisena tutkimuksena, ja keräämme aineistoa haastatteleamalla ammattilaisia. Tutkimuksen kohteena ovat alle 18-vuotiaat nuoret, sillä meillä on kokemusta heidän parissa työskentelystä, ja tulevaisuudessa pyrimme työskentelemään kyseisen ikäryhmän parissa. Alaikäisten nuorten väkivaltateot ovat olleet uutisoinnin kohteena lähivuosina, ja aiheen ajankohtaisuuden vuoksi halusimme perehtyä siihen syvällisemmin.

Opinnäytetyömme tavoitteena on lisätä tietoisuutta sekä keskustelua tutkimastamme ilmiöstä. Haastatteleamalla nuorten kanssa työskenteleviä ammattilaisia, pyrimme saamaan mahdollisimman kattavan näkemyksen tutkimastamme ilmiöstä. Tietoisuuden ja keskustelun lisääminen aiheesta on merkittävää, sillä aihe koskettaa nykypäivänä niin useita ammattilaisia, nuorten parissa työskenteleviä, nuorten perheitä kuin itse nuoriakin. Aiheen ollessa merkittävästi esillä mediassa, on hyvä tuoda esiin myös syvällisemmin ammattilaisten näkemyksiä aiheeseen liittyen. Aihe on merkittävä niin sosiaalialan opiskelijoille, alan ammattilaisille sekä muille nuorten kanssa työskenteleville, sillä tietoisuus nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen mahdollisista riskitekijöistä edistää ammatillisuutta sekä varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn mahdollisuuksia.

2 NUORTEN VÄKIVALTAISEN KÄYTTÄYTYMISEN RISKITEKIJÄT

2.1 Yksilölliset tekijät

Nuorten väkivallan taustalla olevat syyt liittyvät niin yksilö- kuin ympäristötekijöihin. Yksilötekijät, jotka voivat vaikuttaa nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla, ovat muun muassa puutteellinen impulssikontrolli sekä sanallisen suoriutumisen ja tunteiden käsittelyn ongelmat (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2024a). Yksilönäkökulmasta tarkasteltaessa väkivaltaista käyttäytymistä, ennakoivat kehitykseen liittyvät tekijät ovat muun muassa heikko itsesäätely, varhaisessa vaiheessa alkaneet käytösongelmat, keskimääräistä heikommat kognitiiviset ja sosiokognitiiviset kyvyt sekä heikko akateeminen ja sosiaalinen suoriutuminen koulussa (Rytkönen 2013, 24).

Aggressiivista käyttäytymistä voi edistää puutteelliset sosiaaliset taidot, johon sisältyy omien tunteiden tunnistaminen sekä toisten ihmisten tunteiden ymmärtäminen. Kun omien tunteiden käsittely on puutteellista, voi nuori reagoida odottamattomalla tavalla sekä aggressiivisesti. Väkivaltaisen käyttäytymisen ja tunneongelmien taustalla voi olla useita muita tekijöitä, kuten päihteidenkäyttöä, mielenterveyden häiriöitä, käytöshäiriöitä sekä muita ympäristötekijöitä. (Majala & Hjulberg 2021, 30–31.) Edellä mainittujen lisäksi väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla esiintyy usein myös jokin neuropsykiatrinen häiriö (Mielenterveystalo 2025c).

Useille nuorille, jotka oireilevat rikoksilla, voidaan asettaa käytöshäiriödiagnosi. Käytöshäiriöillä tarkoitetaan vähintään kuuden kuukauden kestänyttä käyttäytymismallia, jossa nuori rikkoo toisen ihmisen perusoikeuksia tai iänmukaisia sosiaalisen käytöksen perusnormeja. Käytöshäiriödiagnoosin kriteereihin kuuluu muun muassa toistuvat riidat aikuisten kanssa, muiden ihmisten tahallinen ärsyttäminen sekä tappeluiden aloittaminen. Mikäli nuori käyttää sellaista asetta, joka voi aiheuttaa vakavaa fyysistä vahinkoa toiselle ihmiselle, täyttyy käytöshäiriön kriteerit jo ensimmäisellä kerralla. Käytöshäiriöt ovat yleisempiä pojilla, kun tyttöillä. (Turkka & Saarholm 2023, 83.)

Pojat ja miehet jokaisessa ikäryhmässä syyllistyvät tyttöjä ja naisia useammin suoraan aggressiivisuuteen ja väkivaltaisiin tekoihin. Tytöt omaksuvat nuoruudessa epäsuoran aggressiivisen toiminnan nopeammin kuin pojat, jotka taas käyttävät suoraa fyysistä väkivaltaa ratkaisukeinona ristiriitatilanteissa pidempään kuin tytöt. (Nurmi ym. 2013, 89–90, Turkka & Saarholm 2023, 80–81.) Pojilla on tyttöjä yleisemmin neuropsykiatrisia häiriöitä sekä näiden jatkumolla olevia erityisvaikeuksia, joihin sisältyy esimerkiksi autismikirjon häiriöt sekä ADHD. Nämä johtavat usein sosiaalisen hahmottamisen haasteisiin, oman sosiaalisen kommunikation säätelyn haasteisiin sekä impulssikontrollin puutteisiin. Tämä selittää osaltaan poikien yleisempää suoraa aggressiivisuutta ja väkivallan käyttöä. (Nurmi ym. 2013, 61–62.)

Autismikirjon häiriössä ydinoireita ovat kommunikaation ja sosiaalisen vuorovaikutuksen huomattava poikkeavuus. Autismikirjon häiriöön saattaa sisältyä vaikeudet toimia ryhmässä ja saada ystäviä, ymmärtää, mitä muut ajattelevat ja tuntevat sekä hyödyntää eleitä, ilmeitä ja katsekontaktia muiden kanssa keskusteltaessa. (Mielenterveystalo 2025a.) Autismikirjon lapset ovat usein yksinäisiä, eivätkä he välttämättä kaipaakaan ystävyysuhteita, kunnes nuoruusisässä ikätoverisuhteet tulevat heillekin merkityksellisiksi ja tavoiteltaviksi. Vuorovaikutuksellinen outous, sosiaalisten vihjeiden lukemisen haasteet sekä kyvyttömyys sosiaalisessa ongelmanratkaisussa korostuvat kontaktirytyksissä, jolloin autismikirjon nuori voi kokea ahdistusta ja turhautumista. (Nurmi ym. 2013, 98.)

Autismikirjon nuorella voi esiintyä tunne- ja kuuloaistin poikkeavuuksia, jonka vuoksi esimerkiksi ystävälliseksi ja rauhoittelevaksi tarkoitettu kosketus voi johtaa aggressiiviseen reaktioon (Turkka & Saarholm 2023, 83). Jopa väkivaltainen käyttäytyminen on näissä tilanteissa yleistä. Autismikirjioon liittyvät myös puutteellinen kyky ymmärtää toisten ihmisten mielenliikkeitä sekä asettua heidän asemaansa, joka madaltaa kynnyistä käyttää väkivaltaa pohtimatta empaattisesti sen vaikutusta toisiin ihmisiin. (Nurmi ym. 2013, 98.)

Murrosikäisen nuoren aivot ovat useilta osin jo valmiina, mutta kaikki ei ole kuitenkaan vielä täysin valmista. Aivojen syvissä osissa sijaitsee niin sanottu tunne-

keskus, jonka toiminta voimistuu varhais- ja keskinuoruudessa. Tieteellisesti tunnekeskuksen nimitys on epätarkka, mutta sillä tarkoitetaan toiminnallista kokonaisuutta, joka vastaa muun muassa mielihyvän ja mielihäviön kokemisesta, äkillisen vaaran tiedostamisesta sekä erilaisten tapahtumakokemusten muistamisesta. Pisimpään aivoissa kehitys jatkuu etuotsalohkoissa, joita yksinkertaistaen voitaisiin kutsua kontrollikeskukseksi. Kontrollia tarvitaan esimerkiksi, kun punnitaan erilaisia vaihtoehtoja, ymmärretään ajan kulkua ja syy-seuraussuhteita, huomioidaan tulevaisuutta ja hillitään nopeita päähänpistoja sekä voimakkaita tunteita. (Turkka & Saarholm 2023, 77–78.)

Nuoruuden kehitys ei ole suoraviivaista. Erityisesti emotionaaliseen kehitykseen eli tunteiden ilmaisulle, säätelylle ja sosiaalisille taidoille on ominaista, että kehityksen aikana tapahtuu ajoittain merkittäviäkin taantumisia. Osa taantumista selittyy nuoruuden aikaisella myllerryksellä, mutta taantuminen esiintyy voimakkaasti sellaisissa tilanteissa, joissa nuori joutuu oman kehitystasonsa näkökulmasta liian haastavaan tilanteeseen. Jonkinasteinen psykososiaalinen taantuminen on myös tervettä nuoren kehityksen kannalta. Taantuminen tarjoaa tilaisuuden irrottautua aikaisemmasta kokemusmaailmasta ja rakentaa uudelleen aikana, jolloin psyykkisissä rakenteissa ja suojatutumiskeinoissa tapahtuu merkittäviä muutoksia. Tyttöjen murrosiän puoliväli sekä taantuma ajoittuu pari ikävuotta varhaisempaan vaiheeseen kuin pojilla. (Turkka & Saarholm 2023, 72–73.) Taantumasta ei kuitenkaan aina automaattisesti nousta. Traumakokemukset, yksilölliset ominaisuudet sekä ajankohtaiset vaikeudet voivat johtaa taantumman piirteiden pysyvyyteen. (Turkka & Saarholm 2023, 77.)

2.2 Perhe ja kasvuympäristö

Nuoren väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla olevia ympäristötekijöitä voivat olla muun muassa kotona koettu tai todistettu väkivalta, muu kaltoinkohtelu sekä perheeseen liittyvät psykososiaaliset stressitekijät (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2024a). Haitalliset lapsuus- ja nuoruusiän kokemukset, kuten väkivallan kokeminen saa aikaan merkittäviä sekä pahimmillaan pysyviä vaikutuksia lapsen kehitykseen, joka voi yltyä jopa aikuisuuteen saakka. Mikäli lapsi altistuu väkivallalle

varhaisessa vaiheessa, heikentää se aivojen kehitystä, jota seuraa erilaiset välittömät sekä elinikäiset, fyysiset ja henkiset terveysvaikutukset. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 37.)

Lapsuusaikana koettu väkivalta, etenkin toistuva, pitää yllä toksisen stressin kehää, jonka katsotaan aiheuttavan haasteita koko elämänkaaren aikana useilla elämänalueilla. Väkivallan todistaminen tai sen kokeminen vaikuttaa myös lapsen persoonan kehittymiseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 39.) Lapsuuden aikainen kaltoinkohtelu, kuten väkivallan kohteeksi joutuminen altistavat väkivaltaisen käyttäytymisen ongelmille nuoruuden kehityksen aikana (Nurmi ym. 2013, 90).

Tasapainoinen kehitys vaikeutuu lapsella, joka on kokenut väkivaltaa. Väkivaltaa kokenut lapsi voi tuntea voimattomuutta, vihaa, ahdistusta sekä turvattomuutta. Lisäksi riski käytösongelmille, aggressiiviselle käyttäytymiselle ja sopeutumattomuudelle kasvaa. Koettu väkivalta vaikuttaa negatiivisesti nuoren itsetuntoon, minäkuvaan ja kykyyn hallita omaa elämäänsä. Oireilu voi ilmetä myös vasta vuosien päästä tapahtuneesta. Nuori voi alkaa käyttäytyä väkivaltaisesti, koska hän on oppinut sen oikeaksi tavaksi purkaa negatiivisia tunteita. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2024.) Fyysisen väkivallan kohteeksi joutuminen katsotaan merkittäväksi riskitekijäksi väkivaltaiselle käyttäytymiselle myöhemmin nuoruusiässä (Rytkönen 2013, 24).

Väkivallan todistaminen lapsuusaikana altistaa väkivaltaisen käyttäytymisen ongelmille nuoruusiän kehityksen aikana (Nurmi ym. 2013, 90). Ympäristöön liittyvistä nuoren väkivaltaista käyttäytymistä ennakoivista riskitekijöistä yksiä merkittävimpiä ovat perheen negatiiviset vuorovaikutustavat sekä kasvatuskäytännöt. Erityisesti väkivallan todistaminen lapsuusaikana omassa kasvuympäristössä on merkittävä riskitekijä väkivaltaiselle käyttäytymiselle myöhemmin nuoruusiässä. (Rytkönen 2013, 24.) Väkivallan kokemisen ohella myös väkivallan todistaminen on yhteydessä lapsen käytösongelmiin sekä myöhempään rikolliseen ja epäsosiaaliseen käyttäytymiseen (Haapasalo 2006, 143).

Lapsi saattaa joutua kotonaan todistamaan monenlaista väkivaltaa, eniten hän kärsii vanhempien välisen väkivallan todistamisesta sekä itseensä kohdistuvasta väkivallasta. Lapset voivat liittyä perheen sisäiseen väkivaltaan usein eri tavoin. Lapsi voi joutua näkemään ja kuulemaan väkivaltaa, joka luokitellaan henkiseksi väkivallaksi. Tämä aiheuttaa lapsessa samantapaisia oireita kuin fyysinen väkivalta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2024.)

Perheväkivallan todistamista voidaan pitää psykologisen väkivallan muotona, sillä väkivallan todistamisen seuraukset ovat ensisijaisesti psyykkisiä (Haapasalo 2006, 143). Väkivallan seuraaminen on lapsesta pelottavaa sekä hämmentävää. Lapsi ahdistuu väkivallan todistamisesta ja hän voi pelätä joutuvansa itse väkivallan kohteeksi. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2024.) Niin väkivallan kokemiselle, kuin sen todistamisellekin on ominaista se, että ne esiintyvät usein lapsen elämän kriittisissä kehitysvaiheissa, ovat kroonisia stressitekijöitä, vaikeuttavat lapsen luottamusta ihmisiin, vähentävät lapsen tarvitsemaa emotionaalista tukea, luovat kodista turvattoman paikan sekä ovat uhka lapsen turvallisuudelle. Väkivallan todistaminen voi ilmetä lapsessa ensin käytösongelmina ja hänestä voi muuttua pelokas, vetäytyvä, masentunut tai hänellä voi ilmetä ulospäinsuuntauvia ongelmia, kuten aggressiivisuutta, hyperaktiivisuutta, levottomuutta tai keskittymisvaikeuksia. (Haapasalo 2006, 143.)

Väkivallan todistamisen seurauksena pojilla on havaittu enemmän aggressiivisuutta ja raivokohtauksia, kun taas tytöillä on havaittu somaattisia oireita, vetäytymistä, lamaantumista sekä takertuvaa käyttäytymistä. Mikäli perheessä ristiriitatilanteisiin liittyy väkivaltaa, voi lapsi oppia, että suuttumuksen tunteisiin yhdistyy väkivalta. Väkivallan vuoksi lapselle ei kehity riittäviä keinoja negatiivisten tunteiden käsittelyyn ilman aggressiivisuutta tai itsetuhoista käyttäytymistä. (Haapasalo 2006, 144.) Väkivaltaa kokenut tai todistanut lapsi ei kykene luottamaan muihin ihmisiin, vaan tarkkailee ympäristöään vaaran merkkien varalta ylivalppaasti ja voi helposti tulkita muiden ihmisten käytöksen uhkaavaksi tai hyökkääväksi, jonka seurauksena voi olla voimakasta vihaa ja aggressiivisuutta. Lapsuuden väkivaltakokemukset voivat traumatisoida lapsen ja saada hänet jatkamaan väkivallan kierrettä. (Haapasalo 2006, 145.)

Lapsuuden traumailla on taipumus siirtyä seuraavalle polvelle. On arvioitu, että noin joka kolmas itse lapsena väkivaltaa kokenut pahoinpitelee myöhemmin elämässään omia lapsiaan. (Haapasalo 2006, 142, Määttä 2007, 13.) Kaltoinkohdeltujen lasten sekä rikoksenteekijöiden vanhemmat ovat usein kokeneet omassa lapsuudessaan itse väkivaltaa tai kaltoinkohtelua perheessään. Kova kasvatus, ruumiillinen kuritus, lapseen kohdistunut aggressio sekä kaltoinkohtelu jatkuvat usein ylisukupolisesti, jolloin ensimmäisen sukupolven huonot kasvatuskäytännöt muokkaavat seuraavan sukupolven omiin lapsiinsa kohdistamaa kasvatustyyliä. Lisäksi myös vanhempien omat käytösongelmat ennustavat lastensa käytösongelmia, jolloin riskitekijät kulkeutuvat ikään kuin isältä pojalle. (Haapasalo 2006, 134–135.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kansallinen syntymäkohortti 1987-tutkimuksessa on seurattu suomalaisten virastorekisterien avulla vuonna 1987 Suomessa syntyneitä lapsia aina 21-vuotiaaksi saakka. Tutkimuksessa havaittiin, että sukupolvelta toiselle periytyvät ongelmat ja huono-osaisuus ovat Suomessa laaja ja monitahoinen yhteiskunnallinen ongelma, vaikka suuri osa nuorista onkin terveitä ja voi hyvin. Lapsuusajan olosuhteet ja perheen tilanteet vaikuttavat myöhempään elämään monin tavoin. (Paananen & Gissler 2014, 208.) Esimerkiksi vanhemman kuolema, vakava sairastuminen tai mielenterveyden ongelmat ovat kiinteästi yhteydessä lapsen myöhempiin hyvinvoinnin ja mielenterveyden ongelmiin (Paananen & Gissler 2014, 212).

Ympäristötekijöihin kuuluvista väkivaltaista käyttäytymistä ennakoivista riskitekijöistä merkittävimpiin kuuluvat perheen negatiiviset vuorovaikutus- ja kasvatuskäytännöt. Lapsuusaikana koettu ankara sekä epäjohdonmukainen kasvatustyyli ja puutteellinen ohjaus voivat ennakoida nuoren myöhempää epäsosiaalista ja väkivaltaista käyttäytymistä. (Rytkönen 2013, 24.) Jotkut vanhemmat hyväksyvät väkivallan ja kurituksen osana kasvatusta, vaikka kaikenlainen väkivalta on lapselle ja nuorelle haitallista (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2024).

Kuritusväkivallalla tarkoitetaan toimintaa, jossa vanhempi tai muu aikuinen pyrkii tahallisesti rankaisemaan lasta tai vaikuttamaan hänen käyttäytymiseensä ai-

heuttamalla ruumiillista tai henkistä kipua ja kärsimystä. Tällaisissa tilanteissa väkivalta on usein tietoista, harkittua sekä tahallista, mutta osa tapahtuu myös esimerkiksi tunnekuohun vallassa, hetken mielijohteesta tai päihteiden vaikutuksen alaisena. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, 197.)

On löydetty selkeä yhteys ulospäinsuuntautuneiden käytösongelmien, kuten aggressiivisuuden, uhmakkuuden ja impulsiivisuuden sekä kovaa kuria ja rangaistuksia korostavan kasvatustyylin, epäjohdonmukaisuuden, vihamielisyyden ja vähäisen vanhempien valvonnan välillä. Heikkojen kasvatuskäytänteiden ääripäässä on muun muassa lapsen pahoinpitely ja laiminlyönti. Pieneen lapseen kohdistuva pahoinpitely, hyljeksintä ja laiminlyönti voivat tuottaa kiintymyssuhdehäiriön, joka voi myöhemmin ilmetä kyvyttömyytenä solmia läheisiä ihmissuhteita, empatian puutteellisuutena, ihmissuhteiden pinnallisuutena sekä helppona korvattavuutena. (Haapasalo 2006, 137.)

Lapsen kaltoinkohtelu, kuten väkivalta ja laiminlyönti ovat yhteydessä nuoruusiän aggressiivisuuteen ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Lapsen ja vanhemman välisestä suhteesta on tunnistettu kolme tekijää, jotka voivat ennustaa aggressiivisuutta ja väkivaltaista käyttäytymistä. Nämä tekijät ovat heikot perheenhallintakäytännöt, heikko vuorovaikutus ja osallisuus vanhemman ja lapsen tai nuoren välillä sekä vanhemman heikko yhteys perheeseen. Tutkimukset ovat osoittaneet, että vanhempien kyvyttömyys asettaa selkeitä odotuksia lapsen käyttäytymiselle, lapsen heikko valvonta sekä liiallinen, ankara ja epäjohdonmukainen kurinpito muodostavat sellaisen perheenhallintakäytännön, joka edistää lapsen aggressiivisuutta ja väkivaltaista käyttäytymistä nuoruusiässä. (Valois, MacDonald, Bretous, Fischer & Drane 2002, 457.)

Vähäinen vanhempien ohjaus, heikko ja vaihteleva kuri sekä erityisesti ankarien rangaistuksien käyttäminen kasvatuksessa tulee lähelle autoritaarista tai välinpitämätöntä kasvatusta, joka lisää nuoren taipumusta rikollisuuteen ja ennakoii myöhempiä käytöshäiriöitä (Nurmi ym. 2021, 171–172). Tutkimusten mukaan nuoret, joilla ei ole tarpeeksi vanhempien sosiaalista valvontaa, voivat sosiaalistua haitallisesti ilman riittäviä auktoriteettirakenteita ja heille tarjoutuu enemmän

mahdollisuuksia yhdistyä väkivaltaa hyödyntäviin yhteisöihin. Vanhempien valvonta on puutteellista erityisesti niillä nuorilla, jotka myös kokevat väkivaltaa vanhempien taholta, mikä korostaa väkivallan roolia nuoren elämässä entisestään. (Peltonen & Ellonen 2021, 85.)

Perheen heikko sosioekonominen asema on useilla pitkittäistutkimuksilla todistettu lapsen aggressiivisuuden ja muiden käytösongelmien kehittymisen riskitekijäksi. Perheen köyhyys todistetusti ennustaa epäsosiaalista käyttäytymistä, sekä fyysistä väkivaltaa. Heikko sosioekonominen asema vaikuttaa lapsen kehitykseen monien tekijöiden kautta, sillä taloudelliset vaikeudet perheessä voivat lisätä vanhemmuuden stressiä ja heikentää kasvatuskäytäntöjä. Köyhyys voi olla yhteydessä myös puuttuvaan koulutukseen, työttömyyteen, yksinhuoltajuuteen sekä teinivanhemmuuteen. (Haapasalo 2006, 132.)

Vanhempien työmarkkina-asemalla on havaittu olevan yhteys nuoren väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Tulosten mukaan äidin työmarkkina-asema vaikutti merkittävämmiin väkivaltaiseen käyttäytymiseen kuin isän työmarkkina-asema. Vähiten väkivaltaa tekivät ne nuoret, joiden vanhemmat olivat työsuhteessa. (Puska 2019, 55.) Geremewin tutkimuksessa siihen osallistuneet nuoret kokivat sosioekonomisen aseman vaikuttavan merkittävästi väkivaltarikoksiin syyllistymiseen. Väkivaltaan syyllistymisen riskiä tutkimuksen mukaan lisäsi myös vain yhden vanhemman kanssa asuminen, sillä tällöin nuoren valvonta oli niukempaa kuin molempien vanhempien kanssa asuttaessa. (Geremew ym. 2022. 3–5.)

Perheen epävakaat olot, kuten useat muutot tai kumppanien vaihdokset voivat lisätä lasten käytösongelmia, mikäli niihin liittyy vanhemmuuteen kohdistuvaa stressiä. Perhetilanteen epävakaas ei ole suoraan yhteydessä käytösongelmiin, mutta epävakaisten olojen jaksot voivat lisätä riskiä ongelmille lapsilla, joilla ei ole ollut ongelmia vakaisissa oloissa. Usein lapsilla, joilla oli lapsuudessaan useita lastensuojelun tukitoimia ja sijoituksia, ilmenee ongelmia myöhemmin elämässään. Lastensuojelun asiakkuudessa tyypillistä voi olla sijoituspaikkojen vaihtuvuus. Tutkimusten mukaan eniten rikospidätyksiä myöhemmin oli niillä lapsilla, jotka joutuivat vaihtamaan sijoituspaikkaansa usein. (Haapasalo 2006, 133.)

Sijoituspaiikkojen sekä huoltajien runsas vaihtuvuus vaikeuttaa lapsen turvallisen kiintymyssuhteen syntymistä. Turvallisen kiintymyssuhteen puuttuminen opettaa lapselle, että läheiset ihmiset ovat arvaamattomia, rankaisevia tai hyljeksiviä. Tämä voi synnyttää lapsessa ahdistuneisuutta ja aggressiivisuuden tunteita, jotka voivat purkautua väkivaltana. (Haapasalo 2006, 134.) Myös yksinhuoltajaperheeseen syntyminen on tutkittu olevan yhteydessä kohonneeseen aggressiivisuuden ja väkivaltaisuuden riskiin (Valois ym. 2002, 456). Äidin yksinhuoltajuus sekä isän puuttuminen ovat toisinaan olleet yhteydessä lapsen myöhemmän rikollisen käyttäytymisen riskiin (Haapasalo 2006, 125). Yksinhuoltajatalouteen voi yhdistyä heikko sosioekonominen asema sekä muut riskitekijät kuten kasvatus-tyyli ja lapsen valvonnan puutteellisuus. Yksinhuoltajaperheen lapsi altistuu todennäköisemmin myöhemmin muille väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijöille, kuten usein vaihtuville isähahmoille sekä valvonnan ja ohjauksen puutteellisuu- delle. (Valois ym. 2002, 456.)

2.3 Sosiaaliset suhteet

Lasten ja nuorten keskinäistä väkivaltaa ei tarpeeksi tunnisteta Suomessa lapsi-asiavaltuutetun mukaan. Väkivallaton lapsuus- toimenpidesuunnitelmassa nuorten välistä väkivaltaa käsitellään vain rajallisesti. Teini-ikäisten kohdalla väkival- lan tekijä on usein samanikäinen, kuten sisarus, ystävä, seurustelukumppani, muu tuttu, ikätoveri tai joskus täysin tuntematon henkilö. Tutkimusten mukaan nuoret joutuvat väkivallan kohteeksi esimerkiksi kaduilla, kouluissa, harrastuspai-koissa ja muissa julkisissa tiloissa. Myös seurustelusuhteissa tapahtuva väkivalta on nuorten keskuudessa ilmiönä melko vähän tunnettu. Nuoret voivat syyllistyä väkivaltaan päihtyneenä ja käyttävät jopa teräaseita. Väkivaltainen käyttäytymi- nen voi johtua esimerkiksi ulkopuolisesta painostuksesta, ryhmäpaineesta, päih- teiden vaikutuksesta, impulsiivisuudesta tai nuoren aiemmista kokemuksista vä- kivallan uhrina. (Lapsiasiavaltuutettu 2025.)

Lasten ja nuorten välistä kiusaamista tapahtuu muun muassa koulussa, harras- tuksissa ja sosiaalisessa mediassa. Kiusaajalla voi olla haasteita tunteiden hal- linnassa ja toisten asemaan asettumisessa. Kiusaaja saattaa yrittää vahvistaa omaa itsetuntoaan hakeutumalla huomion keskipisteeksi, tavoitellen valtaa ja

ihailua nöyryyttämällä tai hallitsemalla muita. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi fyysistä satuttamista. (Mielenterveystalo 2025b, Rikoksantorjunta.fi 2025b.)

Kouluväkivalta voi ilmetä henkisenä, fyysisenä sekä sosiaalisena väkivaltana. Jo pelkkä väkivallan uhka tai pelon ilmapiiri voi aiheuttaa samanlaista haittaa, kuin varsinainen väkivallan teko. Väkivalta ilmenee myös monin eri tavoin, myös sellaisena, jota ei aina tunnista väkivallaksi. Usein teot tapahtuvat aikuisilta salassa, eikä niistä jää todisteita, mutta väkivaltavideot voivat levitä laajasti ja jäävät näkyville pysyvästi. Kouluväkivallan taustalla on sekä tekijään että yhteisöön liittyviä syitä. Väkivalta voi toimia keinona hankkia ja ylläpitää valtaa yhteisössä, jolloin tekijä voi hallita muita mielivaltaisesti. Osallistuminen väkivaltatekoihin, joko tekijänä tai hyväksyjänä, voi tuntua viihdyttävältä sekä vahvistaa yhteenkuuluvuutta ryhmässä. Ryhmäpaine ja pelko ulkopuolelle jäämisestä voivat myös ajaa mukaan tekoihin, joihin ei muuten ryhtyisi. Tekijä voi olla persoonaltaan itsekäs eikä hän välitä säännöistä, sekä joissain tapauksissa voi olla ymmärtämättömyys siitä, että omat teot aiheuttavat toisille kärsimystä ja pahaa oloa. (Koulukiusaaminen.fi 2025.)

Yhdysvalloissa tehdyssä tutkimuksessa on huomattu, että kiusaamisella ja masentuneisuudella on selkeä yhteys. Nuoret, joita kiusataan, kokevat enemmän masentuneisuutta kuin he, jotka eivät joudu kiusaamisen kohteeksi. Myös yksinäisyyden tunne liittyy vahvasti kiusaamiseen. Yksinäisyys voi lisätä kokemusta sosiaalisesta eristäytymisestä, mikä puolestaan voi johtaa aggressiiviseen käyttäytymiseen. Näin ongelmat alkavat kasautua ja muodostavat kehän, joka voimistuu, jos sitä ei saa ajoissa katkaistua. (Benyik & Kohen 2011, 112.)

Kaveripiiri ja sosiaalinen media ovat isossa osassa nuoren elämässä, ja näillä on myös suuri rooli väkivaltakäyttäytymiseen (Poliisi 2025). Ylen selvityksen mukaan eräällä suosituilla Telegram-kanavalla nuoret jakavat videoita, joissa esiintyy raakaa ja nöyryyttävää väkivaltaa. Videoita on kuvattu muun muassa ostoskeskuksissa, kouluissa ja kaduilla. Tyypillisesti uhri pakotetaan polvistumaan väkivallan avulla tai sen uhalla ja pyytämään anteeksi loukkauksia tai niin sanottua ”vasikointia”. Videoilla tapahtuva väkivalta on usein rajua sekä tekijät ja uhrin pääosin alaikäisiä, nuorimmat noin 12-vuotiaita. Tilanteissa on mukana muita nuoria, jotka

kuvaavat tai kannustavat väkivaltaan. Ilmiön taustalla on muun muassa rikollisen elämäntavan ihannointi, mutta myös syvempiä ongelmia, kuten yksinäisyyttä, mielenterveysongelmia ja päihteiden käyttöä. (Jäntti 2023.)

Kunniaan liittyvä väkivalta tunnetaan myös nimillä kunniaväkivalta, yhteisöllinen väkivalta, kunniakonflikti tai häpeärikos. Näillä tarkoitetaan väkivallan muotoa, joka tapahtuu perheen, suvun tai laajemman yhteisön sisällä vedoten yhteisön kunniaan ja sen sääntöihin. Väkivaltaa saatetaan käyttää tilanteissa, joissa jonkun perheenjäsenen katsotaan käyttäytymisellään häpäisseen tai vahingoittaneen perheen mainetta yhteisön silmissä. Väkivalta, joka liittyy kunniaan, ei ole sidoksissa tiettyyn uskontoon, vaan sitä voi esiintyä erilaisten yhteisöjen välisenä. Kunniaan liittyvä väkivalta liitetään usein tyttöjen ja naisten kokemuksiin, mutta myös pojat, miehet sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat voivat joutua tällaisen väkivallan tai siihen liittyvän painostuksen kohteiksi. (Rikosuhripäivystys 2025.) Perheeseen tai ystäviin kohdistuvat loukkaavat puheet voivat synnyttää tunteen, jota pyritään hyvittämään väkivallalla loukkaajaa vastaan. Kunnian puolustamisen tarve sekoittuu loukkauksen aiheuttamaan suuttumukseen, mikä tekee tappelun välttämisestä vaikeaa. Erityisesti tyttöjen mielestä fyysinen ja henkinen väkivalta on hyväksyttävää, jos sen kohteena ovat omat perheenjäsenet tai erityisesti sisarukset. (Gjerstad & Purjo 2010, 131.)

2.4 Ulkoiset tekijät

Väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla voi olla esimerkiksi päihteiden tai huumeiden käyttöä, mielenterveyden haasteita, sijoituskodissa kasvamista tai sellaisten alakulttuurien ihannointia, jossa väkivalta nähdään hyväksyttävänä. Nuoren ei kuitenkaan tarvitse olla moniongelmainen ajautuakseen väkivaltaiseen toimintaan. (Mäkinen 2022.)

Sosiaalisessa mediassa leviävät trendit ja haasteet, kuten tappeluiden ja nöyryytyksen kuvaaminen voivat lisätä nuorten väkivaltatekoja (Poliisi 2022). Median ja erityisesti sosiaalisen median sisältö vaikuttaa vahvasti nuorten elämään, muokaten heidän maailmankuvaansa, minäkuvaansa ja tapaa, jolla he suhtautuvat

toisiin ihmisiin. Sosiaalisessa mediassa näkyvä väkivalta, ulkonäköön ja käyttäytymiseen kohdistuvat paineet sekä ryhmäpaine voivat tarjota nuorille vääristyneitä esikuvia ja lisätä väkivaltaisen käyttäytymisen riskiä. Väkivaltaa ihannoivat somehaasteet ja jatkuva altistuminen väkivaltaisille videoille voivat saada väkivallan näyttämään normaalilta ja muokata nuorten suhtautumista muihin ihmisiin. (Sauma 2025.) Sosiaalisessa mediassa sovitaan tappeluita sekä levitetään huhuja, jotka antavat ymmärtää, että nuoret kantavat puukkoja, minkä seurauksena myös muut nuoret ottavat niitä mukaansa varmuuden vuoksi. (Turkka & Saarholm 2023, 38–39.)

Lasten ja nuorten väkivaltainen käytös on monen eri tekijän yhteisvaikutus. Yksi esille nouseva tekijä on väkivaltaisten tietokone- ja videopelien katselu ja pelaaminen. Tutkimuksissa on pitkään osoitettu, että väkivaltaisten elokuvien ja ohjelmien seuraaminen voi lisätä katsojan aggressiivista käyttäytymistä, vaikka kaikki niiden parissa aikaa viettävät eivät ryhdy väkivaltatekoihin. Jatkuva altistuminen väkivallalle ja sen ihannointi voivat kuitenkin muuttaa nuoren käsityksiä oikeasta ja väärästä sekä vahvistaa ajatusta väkivallan hyväksyttävyydestä keinona vaikuttaa. Kun uutisissa käsitellään sotia, nälänhätää, kansanmurhia, terrorismia ja muita uhkakuvia, voi tällainen nuoren väkivaltaa ihannoivassa mielessä entisestään vahvistaa väkivallan hyväksymistä. (Benyik & Kohen 2011, 107, Duodecim 2009.)

Ihminen sopeutuu herkästi ympäristön vaikutuksiin. Jos ihminen altistuu toistuvasti samantyyppisille ärsykeille, hänen reagoitokykynsä nousee, jolloin tavalliset ärsykkeet eivät enää aiheuta vastetta ja tarvitaan yhä voimakkaampia kokemuksia reaktion herättämiseksi. Tutkimuksissa on havaittu, että väkivaltaiset ohjelmat ja pelit voivat vääristää lasten ja nuorten käsitystä todellisuudesta. Tämä näkyy siten, etteivät lapset ja nuoret aina ymmärrä, kuinka haavoittuva ihminen on. He eivät välttämättä käsitä, että esimerkiksi päähän kohdistuva potku voi olla hengenvaarallinen. Väkivaltaviihteen katseluun liittyvistä riskeistä ja niiden vakavuudesta on keskusteltu ja esitetty monia näkemyksiä, mutta on selvää, että niillä voi olla merkittäviä vaikutuksia lapsen todellisuuskäsitykseen ja suhtautumiseen väkivaltaan. (Keltikangas-Järvinen 1985, 190–193.)

Väkivaltaiseen käytökseen lapsilla ja nuorilla voi vaikuttaa myös radikalisoituminen. Radikalisoituminen on prosessi, jossa yksilö alkaa vähitellen hyväksyä ja ihannoida väkivaltaa. Se tarkoittaa, että omaksutaan ääriajattelua tai asenteita sekä ruvetaan kannattamaan väkivaltaisia tai muuten yhteiskunnan normeja rikkovia toimintatapoja. Radikalisoituminen ei aina tarkoita väkivaltaa, mutta se voi johtaa siihen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2024b.) Nuoret ovat erityisen alttiita radikalisoitumiselle, sillä heidän kehitysvaiheeseensa liittyy monia haavoittuvuuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi korostunut epäoikeudenmukaisuuden kokemus, tarve kuulua johonkin ryhmään, identiteetin rakentaminen sekä kaveripiirin vaikutus. Nuorilla voi olla vahva medialukutaito, mutta he eivät silti aina osaa arvioida kriittisesti kohtaamaansa tietoa. Tämä tekee heistä helpompia kohteita manipuloinnille, erityisesti sosiaalisen median ja digitaalisten alustojen kautta. Nuori voi omaksua radikaaleja ajatuksia nopeasti ja kyseenalaistaa niitä vähemmän kuin aikuinen. (Mankkinen 2024.)

Alkoholi lisää merkittävästi riskiä sekä syyllistyä väkivaltaan, että joutua sen uhriksi. Päihtymys on yksi keskeisimmistä tekijöistä pahoinpitelyissä, sillä suurin osa niistä tapahtuu alkoholin vaikutuksen alaisena. Myös muut päihteet näkyvät väkivaltarikollisuudessa, mutta niitä käytetään useimmiten yhdessä alkoholin kanssa. Monen päihteen yhtäaikainen käyttö kasvattaa erityisesti alttiutta aggressiiviseen käyttäytymiseen, mikä voi purkautua väkivaltana. Jotkut päihteet lisäävät aggressiivisuutta heti vaikutuksen alaisena, kun taas toisissa tapauksissa taustalla voi olla yksilön persoonallisuuden piirteitä, kuten antisosiaalinen persoonallisuushäiriö. Alkoholi vaikuttaa ihmisen ajatteluun ja käyttäytymiseen siten, että neutraalitkin tilanteet voivat tuntua uhkaavilta. Kun ongelmanratkaisukyky heikkenee ja tulkintavirheet lisääntyvät, aggressio saattaa purkautua väkivaltaisena toimintana. (Päihdelinkki 2020, Rikoksentorjunta.fi 2025a.)

3 TAVOITE, TARKOITUS, TOTEUTUS JA TUTKIMUSKYSYMYS

3.1 Tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyössä tavoitteena on lisätä tietoisuutta ja herättää keskustelua tutkimastamme ilmiöstä. Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tietoa ammattilaisilta tutkimastamme ilmiöstä. Tutkimamme ilmiö on riskitekijät nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla. Tutkimuskysymyksenämme toimi: mitkä tekijät voivat toimia riskitekijöinä nuoren väkivaltaiselle käyttäytymiselle? Koemme ilmiön tärkeäksi, sillä se on ajankohtainen ja koskettaa useita ihmisiä. Ilmiön tarkastelu on merkityksellistä nuorille, heidän vanhemmilleen sekä ammattilaisille, jotka työskentelevät nuorten ja perheiden parissa.

Tietoisuus tutkimastamme ilmiöstä voi antaa nuorten parissa työskenteleville tarvittavaa tietoa varhaiseen puuttumiseen sekä mahdollisesti myös ennaltaehkäisyyn. Nuorten näkökulmasta heille voi opinnäytetyömme myötä lisääntyä tietoisuus mahdollisista riskitekijöistä, jolloin he voivat tunnistaa niitä omassa elämässään. Uskomme, että tietoisuuden lisääminen voi ennaltaehkäistä väkivalta-tilanteita sekä auttaa havaitsemaan mahdolliset riskitekijät ajoissa. Valitsimme ilmiön, koska se aidosti kiinnostaa meitä ja koemme, että tietoisuus tutkimustuloksista tukee työtämme sosionomeina tulevaisuudessa.

Toteutimme opinnäytetyömme laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, jonka tarkoituksena on saada mahdollisimman kokonaisvaltainen näkemys tutkimastamme ilmiöstä. Tutkimuskysymykseemme vastataksemme hankimme aineiston haastattelemalla alan ammattilaisia, jotka kohtaavat alle 18-vuotiaita nuoria työssään. Valitsimme haastatteluihin ammattilaisia, jotka työskentelevät nuorten kanssa koulussa sekä henkilöitä, jotka kohtaavat heitä koulun ulkopuolella. Näin saimme monipuolista näkökulmaa ympäristöistä, joissa nuoret viettävät suurimman osan päivästä.

3.2 Laadullinen tutkimus

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tutkittavan ilmiön syvällinen ja kokonaisvaltainen ymmärtäminen sekä ilmiön laadun, ominaisuuksien, merkitysten ja taustatekijöiden selvittäminen. Tutkimuksessa hyödynnetään haastateltavien omin sanoin kuvaamia näkemyksiä ja kokemuksia, mikä mahdollistaa tutkittavan ilmiön syvällisen ymmärtämisen sekä sen kuvantamisen ja selittämisen. Kun tutkitaan tiettyä ilmiötä, halutaan saada siitä ymmärrys ja mahdollisesti aikaansaada muutosta kohti parempaa, samalla kehittäen ilmiötä. (Kananen 2014, 18–20.)

Valitsimme opinnäytetyömme menetelmäksi laadullisen tutkimuksen, sillä se mahdollistaa ilmiöön syventymisen ja tarjoaa meille monipuolisesti eri ammattilaisten tietoa, osaamista, näkemyksiä ja kokemuksia. Tällöin kykenemme selvittämään laajemmin ja luotettavammin, mitkä tekijät voivat mahdollisesti olla nuoren väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla. Tutkimamme ilmiön selvittämiseen soveltui parhaiten laadullinen tutkimusmenetelmä, sillä se soveltuu parhaiten syiden, merkitysten ja kokemusten selvittämiseen ilmiön taustalla. Suunnittelemamme haastateltavien kohderyhmä on pieni, jonka vuoksi laadullinen tutkimus soveltui tähän parhaiten. Määrällinen tutkimus vaatii usein suuremman vastaajajoukon, kun taas laadullinen tutkimus painottaa aineiston sisällön laatua, eikä määrää.

Emme olisi saaneet yhtä luotettavia ja syvällisiä tuloksia, mikäli olisimme toteuttaneet tutkimuksen numeerista ja tilastollista menetelmää hyödyntäen. Haastateltaviemme ammattilaisten tietoisuus tutkimastamme ilmiöstä on pääosin kokemusperäistä tietoa, jota olisi haastavaa havainnollistaa tilastollisesti. Kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimusmenetelmä olisi sopinut hyvin, mikäli aiheenamme olisi esimerkiksi tutkia nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen yleisyyttä nykypäivänä tai mahdollista lisääntymistä aikaisempiin vuosiin verrattuna. Myös aineistonkeruumenetelmänä haastattelu mahdollisti ilmiön tarkastelun mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, antoi tilaa haastateltavien omille havainnoille sekä mahdollisti tarkentavien kysymysten esittämisen haastattelutilanteessa. Tämä olisi ollut haastavampaa määrällisellä kyselyllä, sillä siinä on usein rajoitetusti vastausvaihtoehtoja.

Laadullinen tutkimusmenetelmä sopi tutkimukseemme parhaiten, sillä nuorten väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyy niin yksilöllisiä, sosiaalisia kuin ympäristötekijöitäkin. Lisäksi laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmistä haastattelu mahdollistaa kehittämissuhteiden esiin nousemisen keskustelussa, jolla voi mahdollisesti olla hyötyä sosiaalialalle sekä ilmiön ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen.

3.3 Aineistonkeruu ja analysointi

Opinnäytetyössämme toteutimme aineistonkeruumenetelmänä kaksi ryhmähaastattelua, joista toinen toteutettiin Teams-kokouksena ja toinen kasvotusten haastateltavien kanssa. Haastatteluihimme osallistui opiskeluhoitoon kuraattoreita, nuoriso-ohjaajia sekä poliisi. Haastattelua varten teemoittelimme haastattelun aiheet ja kysymykset. Pidimme haastattelun mahdollisimman vähän strukturoituna, jotta kuulisimme haastateltavien omia näkemyksiä, ohjailematta keskustelua liikaa. Vähäinen strukturointi mahdollistaa vapaan keskustelun, jota me haastattelijoina ohjasimme tarvittaessa tarkentavilla kysymyksillä. Haastattelun tarkoituksena oli kuulla alan ammattilaisten näkemyksiä siitä, mitkä ovat riskitekijöitä nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla. Haastatteluiden aineisto tallennettiin äänitteinä.

Laadullisen tutkimuksen analyysissä tarkoituksena on oppia tuntemaan oma aineisto mahdollisimman tarkasti, jotta aineisto saadaan tiivistettyä sekä täsmennettyä. Ilman teoriaa, analyysiä harvoin voidaan toteuttaa aineistolähtöisesti. Aineisto toimii analyysissä ilmiön ymmärtämisen lähtökohtana, kun taas teoria ja käsitteet luovat analyysille ikään kuin kehykset. (Vilkkä 2021, 118–121, 156.)

Haastattelut suoritettuaamme, litteroimme aineiston, teemoittelimme sisällön ja laadimme analyysin. Ennen haastatteluja olimme laatineet kolme yläteemaa, joihin kysymykset pohjautuivat. Haastattelussa saimme kuitenkin lisää alateemoja, jotka vastasivat tutkimuskysymykseemme. Jaoimme teemat neljän yläteeman alle, selkeyttääksemme analysointia.

3.4 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Aineiston eettisyyteen sisältyy olennaisesti aineiston koko elinkaari, joka pitää sisällään aineiston kokoamisen, käsittelyn, säilytyksen sekä hävittämisen. Opinnäytetyön hallinta ja suunnitelmallisuus lisää opinnäytetyön uskottavuutta ja luotettavuutta. Hyvä tieteellinen käytäntö kuvaa, kuinka mukana olleita ihmisiä tulee informoida aineiston kokoamisesta ja tarkoituksesta. Tutkimukseen osallistumisen lupa haetaan organisaatiolta, jossa tutkimukseen osallistuva henkilö työskentelee ja se perustuu tutkittavalta vapaaehtoiseen suostumukseen sekä heidän tietojensa käyttämiseen opinnäytetyössä. (Kananen 2017, 190–195.)

Haastateltavamme työskentelivät kolmella eri taholla, joten laadimme tutkimusluvut kolmelle eri organisaatiolle. Tämä turvaa niin meidät tutkijoina, haastateltavat ammattilaiset sekä organisaatiot, joilla he työskentelevät. Tutkimuslupahakemukseen kerroimme tarkasti muun muassa millaista tietoa keräämme, mihin keräämämme tietoa käytetään, kuka tietoa käsittelee, miten tieto säilytetään sekä miten tiedot hävitetään. Tutkimuslupien lisäksi kerroimme haastateltaville itselleen tarvittavaa tietoa tutkimuksesta, henkilötietojen käsittelystä ja tiedonkeruusta niin sähköpostitse, kuin haastattelun alussakin.

Tiedonhankintamenetelmien sekä tutkimusmenetelmien tulisi aina olla eettisesti kestäviä, eli tiedeyhteisön hyväksymiä. Hyvän tieteellisen käytännön mukainen tiedonhankinta perustuu oman alan tieteelliseen kirjallisuuteen perehtymiseen sekä muun ammattikirjallisuuden ja oman tutkimuksen analysoimiseen. (Vilkkä 2021, 41–42.)

Opinnäytetyötä tehdessämme huomioimmekin aina lähteiden luotettavuuden, ajankohtaisuuden sekä alkuperäisen kirjoittajan kunnioittamisen. Arvioimme, onko lähde luotettava sekä ajankohtainen ennen kuin hyödynnämme sitä osana opinnäytetyömme tietoperustaa. Tutkimuksemme kohteena ollessa alle 18-vuotiaat nuoret, tuli meidän arvioida tarkasti, käsitteleekö aineisto tutkimaamme koh-

deryhmää ja voimmeko siten hyödyntää sitä lähteenä opinnäytetyössämme. Kiinnitimme huomiota myös siihen, että vastaamme vain tutkimuskysymyksemme, emmekä ajaudu harhaan aiheesta viittaamalla esimerkiksi väkivallan yleisyyteen tai yli 18-vuotiaiden väkivallan tekoihin. Pidimme myös huolen, ettemme syyllistyneet plagiointiin opinnäytetyössämme. Olemme perehtyneet lähteiden oikeaoppiseen merkitsemiseen, jotta kunnioitamme alkuperäisen teoksen tekijöitä.

4 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Opinnäytetyömme tulokset antavat kuvaa nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen mahdollisista riskitekijöistä, nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten näkökulmasta. Haastatteluun osallistui kahdeksan ammattilaista, johon kuului opiskeluhuollon kuraattoreita, nuoriso-ohjaajia sekä poliisi. Muodostimme tutkimustulokset aineistolähtöisen sisällönanalyysin pohjalta. Halusimme toteuttaa haastattelun puolistrukturoidusti, jotta haastateltavat saivat kertoa näkemyksensä mahdollisimman vapaasti ja ilman ohjailua. Perehdyimme lähdeaineistoon, jonka pohjalta laadimme haastattelukysymykset: Mitä fyysisen väkivallan muotoja kohtaatte eniten? Kuinka koette kaveripiirin vaikuttavan nuoren väkivaltaiseen käyttäytymiseen? Kuinka koette kaveripiirin puuttumisen vaikuttavan nuoren väkivaltaiseen käyttäytymiseen? Kuinka vahvaksi koette lapsuudenaikaisen kaltoinkohdellun esiintyvän myöhemmällä iällä nuoren väkivaltaisena käyttäytymisenä? Kuinka vahvaksi syyksi nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla koette perheisiin liittyvien seikkojen olevan, kuten väkivallan todistaminen tai sen kohteeksi joutuminen sekä tunnetaitojen haasteet? Mitä muuta haluaisitte kertoa mahdollisiksi riskitekijöiksi?

Haastattelujen perusteella tunnistimme neljä keskeistä yläteemaa. Kunkin yläteeman alle kokosimme siihen liittyviä riskitekijöitä eli alateemoja, joita olemme käsitelleet aiemmin lähdemateriaalin avulla. Tutkimuksessa esiin nousseet neljä yläteemaa ovat: yksilölliset tekijät, perhe ja kasvuympäristö, sosiaaliset suhteet sekä ulkoiset tekijät. Laadimme teemoista taulukon (taulukko 1), joka havainnollistaa tutkimustuloksia. Tutkimustuloksia avatessa käytämme nimityksiä ryhmähaastattelu 1 ja 2, selkeyttääksemme tulosten läpikäyntiä.

Taulukko 1. Nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijät.

Yläteemat	Alateemat
Yksilölliset tekijät	<ul style="list-style-type: none"> -Neuropsykiatriset haasteet -Aivojen kehitys ja taantuma -Poikasukupuoli -Tunnetaitojen, impulssikontrollin ja tunne-elämän haasteet -Oman pahan olon purkaminen
Perhe ja kasvuympäristö	<ul style="list-style-type: none"> -Väkivallan kokeminen kotona -Väkivallan todistaminen kotona -Kasvatuksellinen väkivalta -Turvattomuuden kokemus lapsuudessa -Perustarpeiden laiminlyönti -Laitosnuoruus -Äidin työttömyys -Isättömyys -Auktoritatiivinen ja autoritaarinen vanhemmuus -Kaverivanhemmuus -Liian tiukka kasvatus -Ylisukupolvisuus -Tukiverkoston puuttuminen -Maahanmuuttajataustaisuuteen liittyvät tekijät (sosioekonominen asema, kiinnittymättömyys yhteiskuntaan, ulkopuolisuuden ja syrjinnän kokemukset)
Sosiaaliset suhteet	<ul style="list-style-type: none"> -Kaveripiiri -Ryhmäpaine -Kiusaaminen -”Läpällä”-ilmiö -Koston kierteet

	<ul style="list-style-type: none"> -Hyväksynnän hakeminen -Todistamisen tarve -Statuksen ja valta-aseman hakeminen ryhmässä -Kunniaan liittyvät tekijät -Syrjäytyneisyys -Epäsosiaalisuus -Yksinäisyyden pelko -Reaktion hakeminen
Ulkoiset tekijät	<ul style="list-style-type: none"> -Sosiaalinen media ja pelit -Velanperintä -Päihteisiin liittyvä väkivalta -Verkostot radikalisoitumiseen liittyen -Tahtotila päästä rikolliseen maailmaan

4.1 Yksilölliset tekijät

Yksilöllisten tekijöiden teeman alle molemmista ryhmähaastatteluista nousi esiin nuorten tunnetaitojen, impulssikontrollin ja tunne-elämän haasteet sekä oman pahan olon purkaminen. Ryhmähaastattelussa 2 haastateltava kuvaa, että on tutkitusti todistettu, mikäli lapsen perustarpeet ovat jääneet huomioimatta, se voi vaikuttaa tunne-elämän, impulssikontrollin sekä tunnetaitojen kehittymiseen. Mikäli lapsi tai nuori ei ole saanut turvallisessa ympäristössä kasvaa ja kehittyä, voi hänelle syntyä niin sanottuja vääränlaisia selviytymiskeinoja, jolloin ainut tapa ratkaista asiat on väkivalta. Ryhmähaastattelussa 1 eräs haastateltavista mainitsee eskareiden sekä alakoululaisten näkökulmasta, kun lapsella on haasteita löytää sanoja, voi tunne purkautua väkivaltaisina tekoina. Lapsi voi turvautua lyömiseen ja tönimiseen ystäväystymisen keinojen puuttuessa ja kaveritaitojen ollessa vielä kehittymässä. Haastateltavan mukaan osa harjoittelee kaveritaitoja vielä yläasteellakin. Tunnetaitojen puute sekä empatiakyvyn ja kaveritaitojen haasteet näkyvät haastateltavan mukaan nuorten käytöksessä toisiaan kohtaan.

Ryhmähaastattelussa 2 haastateltava nostaa esiin ajateltaessa lapsen tai nuoren tunne-elämän sekä aivojen kehitystä, jos lapsi pienestä asti näkee väkivaltaa ruudulta, on tutkitusti todennäköisempää, että väkivallan käyttämisen kynnyks madaltuu myös ruudun ulkopuolella. Kaksi haastateltavista ryhmähaastattelussa 2 mainitsee lisäksi myös laitosnuoruuden tutkitusti riskitekijäksi väkivaltaiselle käyttäytymiselle, johon heidän mukaansa voi vaikuttaa laitosten tunne-elämään ja perhesiteisiin liittyvät seikat sekä mahdollinen perhesuhteiden katkeaminen. Neuropsykiatrisista haasteista he nostivat esiin tilastoissa ilmenevän ADHD:n vaikutuksen nuoren impulssikontrollin vajaavaisuuteen sekä haasteisiin, mikä voi osaltaan selittää väkivaltaista käyttäytymistä. Molemmista ryhmähaastattelussa mainitaan myös nuoren halu helpottaa omaa pahaa oloaan väkivaltaa selittävänä tekijänä.

Ryhmähaastattelussa 2 otettiin keskusteluun neuropsykiatristen haasteiden merkitys, mikäli siihen ei ole lapsuudessa saanut tukea ja apua. Yksi haastateltavista nostaa esiin näkemyksen siitä, että nykyään useilta nuorilta löytyy ADHD- tai ADD-diagnoosi, ja onko yleisyyden syynä jokin ympäristötekijä vai onko diagnooseja ollut aina ennenkin yhtä paljon, mutta niitä ei ole osattu tunnistaa. Hänen asiakaskohtaamistensa perusteella nuoria, joilla on ADHD-diagnoosi, esiintyy nykypäivänä runsaasti ja perheet usein nostavat diagnoosin keskeiseksi tekijäksi nuoren tilanteeseen.

”Niin nyt sitten tuntuu, että sitä ADHD:ta on aina ja tuntuu että siitä diagnoosista tulee sellainen keskeinen tekijä siihen perheeseen, ”kun tolla meidän lapsella on toi ADHD”. Lähtee kaikki keskustelut vähän siitä. ...Ei ymmärretä, että se voi olla kokonaisuuksien summa. ...Mutta aina halutaan se yks syy ja se ADHD on niin helppo sitten.”

Toinen haastateltava jatkaa keskustelua lisäämällä, ettei ole yksi yhteen, että kaikilla, joilla on ADHD, on myös väkivaltaista käyttäytymistä, mutta se korostuu tilastoissa. Hänen mukaansa tämä voi osittain selittyä ADHD-diagnoosiin liittyvällä impulssikontrollin vajaavaisuudella. Neuropsykiatrisiin haasteisiin liittyen hän kertoo myös autismin vaikutuksesta väkivallan käyttämiseen. Autismiin liittyy sosiaalisen viestinnän ymmärtämisen ja tulkinnan haasteet, jotka voivat purkautua väkivaltana. Neuropsykiatrisiin haasteisiin voi hänen mukaansa pitkittyessään ja

kehittyessään liittyä käytöshäiriöitä, joihin voi lukeutua väkivaltainen ja aggressiivinen käyttäytyminen. Esimerkkinä hän mainitsee hoitohenkilökuntaan usein kohdistuvan väkivaltaa, jonka taustasyynä voi olla edellä mainitut tekijät.

Ryhmähaastattelussa 2, eräs haastateltava kuvaa väkivaltaisen käyttäytymisen liittyvän nuorilla usein aivojen kehitykseen sekä taantumaan. Murrosikään liittyy kehitys ja tiettyssä ikäkaudessa tulee taantuma, jolloin ikään kuin taannutaan takaisin alemmalle tasolle. Tällöin ei ajatella yhtä selkeästi ja impulssi saa toimimaan, miettimättä teon seurauksia. Lisäksi ryhmähaastattelussa 2 nostettiin esiin poikasukupuoli riskitekijäksi väkivaltaiselle käyttäytymiselle. Myös ryhmähaastattelussa 1 mainittiin poikien hakevan useammin fyysistä kontaktia muiden kanssa. Haastattelun 2 eräs haastateltava kertoo aiheen olleen käsittelyssä myös eräällä luennolla. On yleisempää, että pojat käyttävät fyysistä väkivaltaa kuin tytöt, hän kertoo. Toinen haastateltava jatkaa, ja kertoo asian olleen näin jo aikojen alusta evoluution ja biologisten tekijöiden vuoksi.

4.2 Perhe ja kasvuympäristö

Perhe ja kasvuympäristöön liittyvät tekijät, kuten väkivallan todistaminen tai kokeminen, kasvatuksellinen väkivalta sekä lapsuuden turvattomuuden kokemus nostettiin vahvaksi tekijäksi nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla. Ryhmähaastattelussa 2, haastateltavat kertovat olevan tutkitustikin todistettu, että turvattomuuden kokemus lapsuudessa on selkeä riskitekijä sille, että nuori toteuttaa väkivaltaa jossain vaiheessa elämäänsä. Puhumattakaan siitä, jos lapsuudessa todistaa vanhempien välistä väkivaltaa tai joutuu itse väkivallan kohteeksi, on se ehdottomasti altistava tekijä. Hän lisää, että mikäli lapsen perustarpeet ovat jääneet jollain tasolla huomioimatta, vaikuttaa se tunne-elämän, tunnetaitojen sekä impulssikontrollin kehittymiseen, jolloin voi syntyä vääristyneitä ja väkivaltaisia selviytymiskeinoja.

Ryhmähaastattelussa 1, eräs haastateltavista kertoo edellä mainittujen tekijöiden vaikuttavan vahvasti taustalla ja uskoo kyseisten seikkojen vaikuttavan nuorten

väkivaltaisuuteen. Samassa haastattelussa toinen haastateltavista mainitsee, ettei kotona todistettu ja koettu väkivalta käy juurikaan ilmi heidän työkentällään. Useat ryhmähaastattelun 1 haastateltavat ovat sitä mieltä, että vaikutus vaihtelee ja riippuu nuoresta. Heidän mukaansa ei voida yksioikoisesti vetää johtopäätöksiä, että väkivallan keskellä elänyt lapsi tulee itse käyttäytymään väkivaltaisesti. Toiset voivat reagoida siten, etteivät koskaan tekisi itse samalla tavalla, kun taas toiset voivat alkaa toistaa samaa kaavaa. Yksi haastateltavista lisää, että mikäli nuori tiedostaa väkivallan olevan väärin, se voi korostua siten, etteivät he hyväksy sitä missään muodossa. Voi kuitenkin olla myös toinen ääripää, joka ei kykene kaikesta huolimatta taistelemaan väkivaltaista toimintatapaa vastaan. Lisäksi Ryhmähaastattelussa 1 haastateltava mainitsee kohdanneensa eskari- ja alakouluikäisten keskuudessa, että vanhemmat käyttävät kasvatuksellista väkivaltaa vielä tänäkin päivänä.

Ryhmähaastattelussa 2 yksi haastateltavista mainitsee haastattelun lopuksi auktoritatiivisen ja autoritaarisen vanhemmuuden vaikutuksen nuoren väkivaltaisuuteen. Autoritaarinen vanhemmuus voi altistaa lasta väkivaltaiselle käyttäytymiselle myöhemmin elämässään. Kaverivanhemmuus ilmiö on hänen mukaansa myös yleistynyt. Mikäli vanhemmalla on auktoriteetti ja kykenee terveellä tavalla asettamaan rajoja lapselle, toimii se suojaavana tekijänä. Turhan tiukka kasvatus voi saada lapsessa aikaan vastareaktion ja voi siten altistaa väkivaltaiselle käyttäytymiselle. Lapsen tulisi saada kokemus siitä, että hän tulee kuulluksi ja hänellä on sopivissa määrin vaikutusvaltaa.

Ryhmähaastattelussa 2 yksi haastateltava aloittaa kertoen kohtaavansa työssään runsaasti niin sanottuja rikkinäisiä perheitä, joissa usein voi olla haasteita kotona, mikä osaltaan selittää nuoren pahoinvointia ja tilannetta. Toinen haastateltavista jatkaa lisäten, että perheen sisäinen dynamiikka vaikuttaa runsaasti nuoreen, oli nuori sitten eroperheestä tai ei. Suurin osa heidän kohtaamistaan nuorista tulevat kuitenkin eroperheistä, hän mainitsee. Haastateltava kertoo vanhempien työllistymisen, etenkin äidin työttömyyden olevan mahdollinen riskitekijä väkivaltaiselle käyttäytymiselle. Toinen haastateltava lisää kertoen, että harvemmin he kohtaavat keskiluokkaa ylemmästä perheistä tulevia nuoria. Köyhyydellä

ja tuloihin liittyvällä toivottomuudella on vaikutus rikollisuuteen sekä väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Suurella prosentilla heidän kohtaamistaan nuorista ilmenee myös isättömyyttä. Nuoren elämästä voi joko kokonaan puuttua isä tai isäsuhteessa ilmenee jonkinlaisia haasteita. Myös laitosnuoruus mainittiin riskitekijäksi. Mikäli nuori on varhaisessa vaiheessa elämäänsä sijoitettu laitokseen, on hänellä suurempi riski toteuttaa väkivaltaa elämänsä aikana. Lisäksi ylisukupolvisuus mainitaan vaikuttavaksi tekijäksi. Ryhmähaastattelun 2 haastateltava kertoo heidän työssään nousevan samat nimet useita kertoja sekä ilmaantuvan samasta perheestä seuraavaa sukupolvea olevia nuoria.

Sosioekonomiseen asemaan liittyen ryhmähaastattelussa 2 nostettiin esiin maahanmuuttajataustaisuus. Maahanmuuttajataustaisuus ei itsessään ole riskitekijä väkivaltaiselle käyttäytymiselle, vaan muut tekijät, joita maahanmuuttajat joutuvat usein kohtaamaan. Eräs haastateltava kertoo heidän kohdanneen maahanmuuttajanuoria esimerkiksi Ukrainasta ja kertoo, ettei heillä ole tietoa siitä, mitä kaikkea nuori on nähnyt tai kokenut ennen Suomeen tuloa. Toinen haastateltava lisää aiheeseen lukeneensa, että maahanmuuttajat ovat lähtökohtaisesti sosioekonomisesti heikommassa asemassa, he saattavat kokea ulkopuolisuutta ja syrjintää sekä heidän kiinnittymisensä yhteiskuntaan voi olla vielä kesken. Ryhmähaastattelussa 1 eräs haastateltava kertoo kohdanneensa työssään maahanmuuttajataustaisiin nuoriin kohdistuvaa rasistista käyttäytymistä sekä huutelua. Vaikka itse maahanmuuttajataustaisuus ei olekaan väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijä, muut heidän mahdollisesti kohtaamansa tekijät voivat toimia riskitekijöinä.

Haastateltava 1: “onhan meillä vaikka maahanmuuttajanuoria, joiden lähtökohdat voi olla hyvin erilaiset tai että ei tiedetä heidän taustoja tai sitä, mitä he ovat oikeesti vaikka nähneet siellä omassa maassa.”

Haastateltava 2: “Meidän työssä vähemmistöistä maahanmuuttajataustaisuus esiintyy ja nähdään sitä syrjäytymistä ja eriarvoisuuden kokemusta...”

Haastateltava 3: “Tuli mieleen, että oon lukenu, että ei itsessään se maahanmuuttajatausta vaan, kun he lähtökohtaisesti ovat sosioekonomisesti huonommassa asemassa, eivätkä ole kiinnittyneet yhteiskuntaan ja kokevat ulkopuolisuutta, syrjintää ja kaikkea mahdollista, niin se voi vaikuttaa.”

Vastakkaisena puolena heikolle sosioekonomiselle asemalle ja varallisuudelle on myös pieni osa nuorista, jotka käyttävät väkivaltaa ja tulevat varakkaista perheistä, kerrotaan ryhmähaastattelussa 2. Voi olla yleinen ajatus, että huonosaisten perheistä tulee väkivaltaisesti käyttäytyvät nuoret, mutta tällaista yleistystä ei kuitenkaan voida suoraan tehdä, hän kertoo. He ovat kohdanneet työsään tapauksia, jossa nuori elää varakkaasti mutta elämä voi olla hyvin suorituskeskeistä ja tunnekylmääkin. Eräs haastateltava lisää aiheeseen, että kyseisissä tilanteissa vanhemmat voivat usein olla poissa kotoa, tekemässä töitä. Toinen haastateltava nostaa esiin, että nuori voi myös tulla kiusatuksi merkkivaatteistaan ja perheensä varallisuudesta, jolloin voi syntyä halu todistella väkivaltaista toimintaa käyttäen.

4.3 Sosiaaliset suhteet

Ryhmähaastattelussa 1 nousi vahvasti esille kaverisuhteet ja niihin liittyvät tekijät. Haastattelusta nousi vahvasti esille, että fyysistä väkivaltaa tapahtuu vertaisten välisenä tönimisenä, potkimisena ja niin sanottuna ”läpällä” tehtynä käytöksenä. Myös ryhmähaastattelussa 2 nostettiin ”läpällä” ilmiö esille eli ”läpällä” potkitaan, painitaan ja läpsitään kavereita. Haastateltavat kertoivat myös, että yleensä uhri nauraa mukana, vaikka oikeasti tilanne ei ole ollut ”läppää” hänelle. Haastattelusta 1 nousi esiin, että väkivalta näyttäytyy jo pienilläkin lapsilla. Haastateltava kertoi, että lasten kanssa käydään keskustelua, että oli väkivaltaateko läpällä tai tahallaan, niin se on silti väkivaltaa ja kiellettyä. Leikkipainiksi tarkoitettu tilanne voi johtaa siihen, että joku loukkaantuu oikeasti. Haastateltavat nostivat esille myös kaveriporukan merkityksen. Ryhmäpaine, hyväksynnän hakeminen ja halu kuulua joukkoon voivat johtaa siihen, että nuori osallistuu väkivaltilanteisiin tai hyväksyy väkivallan pysyäkseen porukassa. Yksinäisyyden pelko voi olla este kaveriporukan vaihtamiseen tai siitä lähtemiseen. Haastateltavat kokevat, että väkivaltaa käyttävät haluavat saada aikaan reaktion muissa, oli se reaktio mikä tahansa. Halutaan tulla näkyväksi ja helpottaa omaa pahaa oloa.

Ryhmähaastattelusta 1 nousee esiin kiusaaminen ja sen monimuotoisuus. Useilla nuorilla on kokemuksia kiusaamisesta, johon on liittynyt fyysistä väkivaltaa. Lisäksi haastattelusta nousee esiin, että kiusaamiseen ja väkivallan sivusta seuraaminen voi aiheuttaa osalle oppilaista pelkoa tulla kouluun. Haastattelussa nousi esiin myös, että lapsille ja nuorille voi olla epäselvää, että mikä on väkivaltaa ja mikä sallittua toimintaa, minkä vuoksi tietoisuuden lisääminen ja fyysisen koskemattomuuden oikeuksista puhuminen koettiin tärkeäksi.

”Yhä nuorempien puheesta nousee vertaisten välinen töniminen ja lyöminen.”

Ryhmähaastattelusta 2 ilmenee, että väkivaltakäyttäytyminen näkyy jo alakouluikäisillä lapsilla. Haastattelusta nousi esille väkivalta, joka johtuu kostosta. Kunniaan liittyvät kostot ilmenevät tilanteissa, joissa nuori kokee, että hänen perhettään tai mainetta on loukattu. Perheeseen liittyvät loukkaukset ja halu puolustaa kunniaa voivat riistäytyä kostonkierteeksi ja loukkauksen seurauksena väkivaltateko koetaan oikeutetuksi. Haastattelusta 2 nousi esille, että nuoret uhkailevat, läpsivät ja potkivat jopa päähän toisiaan. Haastattelusta nousi esille myös kavერიpiirin vaikutus. Yksinäisyys ja tukiverkoston puute voivat lisätä nuorilla turvattomuutta ja altistaa väkivaltaiselle käyttäytymiselle. Nuorilla voi olla kavერიpiirejä, joissa käytetään väkivaltaa, jolloin kynnys väkivallalle madaltuu myös ryhmän muille jäsenille. Myös näyttämisen tarve voi johtaa väkivaltatekoihin. Henkilö voi olla väkivaltainen porukassa, mutta eivät käyttäydy niin yksin ollessaan. Väkivaltatekoihin liittyy kavereille pullistelu, mahtailu, statuksen pitäminen ryhmässä sekä omien rajojen testaaminen.

”Joukossa tyhmyys tiivistyy pitää hyvin paikkaansa. Kavერიporukalla on merkitystä ja hyväksynnän hakemisella.”

4.4 Ulkoiset tekijät

Ryhmähaastattelussa 1 nousi esille sosiaalinen media sekä pelit ja niiden vaikutukset väkivaltaiseen käytökseen. Haastattelijat sanoivat, että väkivallasta on tullut nuorten keskuudessa hyväksytympää esimerkiksi sosiaalisen median kautta. Erityisesti pienemmät lapset jäljittelevät peleissä nähtyä väkivaltaa leikeissään, mikä voi johtaa vakavimpiin tappeluihin. Haastateltava kertoo, että pienet lapset

katsovat somesisältöä tai pelaavat pelejä, jotka eivät heille vielä kuuluisi. Ryhmähaastattelusta 1 nousi myös esille, että jotkut väkivaltatilanteet ovat voineet johtua velanperinnästä, mutta ne nähdään yksittäisinä tapauksina.

”Pienissä korostuu enemmän, että kun pelataan K18 pelejä, jossa voi hakata, töniä ja potkia. Se todellisuus hämärtyy lapsilla niiden pelien takia.”

Ryhmähaastattelusta 2 nousi myös esille sosiaalisen median ja pelien vaikutus väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Haastateltava kertoo, että pelimaailmalla ja väkivallan näkemisellä on merkitystä. Varsinkin videot, jotka ovat todellisia ja niitä katsotaan toistuvasti, voivat vaikuttaa lapsen ja nuoren käsitykseen väkivallasta ja sen hyväksyttävyydestä. Ryhmähaastattelussa 2 haastateltava kertoi, että päihteillä on vaikutusta nuorten väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Moni väkivaltateko tapahtuu päihteiden vaikutuksen alaisena. Päihteet lisäävät impulsiivisuutta ja väkivallan todennäköisyyttä. Lisäksi päihteisiin liittyvä kaupankäynti, kuten sähkötupakka- ja nuuskakauppa, voi johtaa ryöstöihin, kiristykseen ja pahoinpitelyihin. Ryhmähaastattelusta 2 nousi esille, että on joitain nuoria, joilla on halu päästä rikolliseen maailmaan. Haastattelussa todetaan, että syrjäytyneillä nuorilla sosiaaliset verkostot voivat muodostua piireistä, jotka liittyvät radikalisoitumiseen.

“Puhutaan nuorten sisällä hyvin pienestä porukasta, joilla on oikeasti se tahtotila päästä rikolliseen maailmaan ja jäädä sille tielle. Nuoruus on rikosaktiivisinta aikaa, mutta suurin prosentti on niitä nuoria, jotka käyvät kerran puhuttelussa ja väkivalta jää siihen, kuin se, että väkivaltaa käytettäisiin aktiivisesti vuodesta toiseen. “

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opinnäytetyömme tarkoituksena sekä tutkimuskysymyksenä oli tutkia nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijöitä. Opinnäytetyömme tavoitteena on lisätä tietoisuutta sekä herättää keskustelua tutkimastamme ilmiöstä. Tietoisuuden lisääntyessä mahdollisuus tehokkaampien interventioiden kehittämiseen sekä ennaltaehkäisyyn kasvaa, edistäen nuorten hyvinvointia. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jossa aineistonkeruumenetelmänä toimi kaksi ryhmähaastattelua. Haastattelimme ammattilaisia, jotka kohtaavat nuoria ja heidän mahdollista väkivaltaista käyttäytymistä työssään sekä osaisivat antaa näkemyksensä väkivallan taustalla olevista mahdollisista riskitekijöistä. Opinnäytetyösämme tutkimuksen kohteena olivat alle 18-vuotiaat nuoret. Haastatteluamme osallistui opiskeluhuollon kuraattoreita, poliisi sekä nuoriso-ohjaajia, minkä vuoksi saimme monipuolisen ja kattavan näkemyksen ilmiöstä, niin koulun kuin vapaa-ajan näkökulmasta.

Haastatteluista käy selkeästi ilmi väkivallan riskitekijöiden olevan monisyisiä. Haastatteluiden perusteella oli selkeästi havaittavissa haastateltavien olevan tietoisia tutkimastamme ilmiöstä sekä mahdollisista väkivallan riskitekijöistä. Aineiston pohjalta emme kyenneet nostamaan vain yhtä tiettyä tekijää merkittävämäksi riskitekijäksi nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla. Jaottelimme haastatteluissa nousseet riskitekijät neljän yläteeman alle, jotka ovat yksilölliset tekijät, perhe ja kasvuympäristö, sosiaaliset suhteet sekä ulkoiset tekijät.

Yksilöllisten tekijöiden yläteeman alle kuuluvat neuropsykiatriset haasteet, aivojen kehitys ja taantuma, poikasukupuoli sekä tunnetaitojen, impulssikontrollin ja tunne-elämän haasteet. Väkivallan riskitekijöihin kuuluvat yksilölliset tekijät ovat olleet tutkimusten ja aineistojen aiheena aikaisemminkin. Etenkin neuropsykiatrista haasteista sekä tunnetaitojen, impulssikontrollin ja tunne-elämän haasteista löysimme hyvin tutkimustietoa tukien niitä väkivallan riskitekijöinä. Neuropsykiatriset haasteet ovat laaja käsite itsessään, ja käsittelimme siihen sisältyen ADHD:ta sekä autismitietoa häiriötä, sillä ne nousivat esiin ryhmähaastattelusamme. ADHD-diagnoosin merkittävydestä väkivallan riskitekijänä on useita eriäviä näkemyksiä. Tämä nousi käsittelyyn myös ryhmähaastattelussa 2. Haastateltavat kokivat, että ADHD:lla ja siihen liittyvällä impulssikontrollin haasteilla

voi olla vaikutusta nuoren väkivaltaiseen käyttäytymiseen sekä kertovat sen korostuvan myös tilastoissa. Suoraan ei voida kuitenkaan vetää johtopäätöksiä siitä, että ADHD-diagnoosin omaava nuori käyttäytyisi väkivaltaisesti. Eräs haastateltavista kertoi myös perheiden painottavan usein ADHD:n merkitystä syynä nuoren väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla, vaikka todellisuudessa taustalla voisi mahdollisesti olla muitakin vaikuttavia tekijöitä.

Perhe ja kasvuympäristö yläteeman alle kuuluvat väkivallan kokeminen ja todistaminen kotona, kasvatuksellinen väkivalta, turvattomuuden kokemus lapsuudessa, perustarpeiden laiminlyönti, laitosenuruus, äidin työttömyys, isättömyys, auktoritatiivinen ja autoritaarinen vanhemmuus, kaverivanhemmuus, liian tiukka kasvatustapa, ylisukupolvisuus, sekä maahanmuuttajataustaisuuteen liittyvät tekijät, kuten sosioekonominen asema, kiinnittymättömyys yhteiskuntaan sekä ulkopuolisuuden ja syrjinnän kokemukset. Perehtyessämme aikaisempaan tutkimustietoon perheeseen ja kasvuympäristöön liittyvistä tekijöistä nuoren väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijänä, aiheesta löytyi runsaasti tietoa sen tueksi. Perheeseen ja kasvuympäristöön liittyvillä tekijöillä korostettiin olevan merkitys nuoren väkivaltaiseen käyttäytymiseen ja turvallinen kasvuympäristö nähtiin suojaavana tekijänä. Kuten mitkä tahansa mahdolliset riskitekijät väkivaltaisen käyttäytymisen taustalla, ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä niiden vaikuttavuudesta. Haastatteluissa nostettiin esiin kaksi mahdollisuutta siitä, että väkivallan keskellä kasvanut lapsi voi joko omaksua saman toimintatavan tai toimia itse toisin tulevaisuudessa.

Sosiaaliset suhteet yläteeman alle kuuluvat kaveripiiri, ryhmäpaine, kiusaaminen, ”läpällä”-ilmiö, koston kierteet, hyväksynnän hakeminen, todistamisen tarve, statuksen ja valta-aseman hakeminen ryhmässä, kunniaan liittyvät tekijät, syrjäytyneisyys, epäsosiaalisuus, yksinäisyyden pelko sekä reaktion hakeminen. Tutkittua tietoa ja lähdemateriaalia löytyi runsaasti erityisesti kaveripiirin vaikutuksista ja kiusaamisesta. Kiusaamista on esiintynyt aina ja siitä on keskusteltu laajasti eri medioissa jo vuosien ajan. Koulukiusaamisesta käytetään myös käsitettä kouluväkivalta, mikä korostaa kiusaamisen vakavuutta, sekä sitä, että seuraukset uhreille voivat olla elinikäisiä. Nuorten kaveripiirit on toinen laajalti tutkittu tema, josta löytyi hyvin tietoa. Kaverit ovat nuorille tärkeitä ja jokaisella on tarve kuulua

joukkoon. Yksin jäämistä pelätään ja sen välttämiseksi saatetaan valita niin sanotusti ”huonompi” kaveripiiri. Nuoret testaavat usein rajojaan, esittävät rohkeampaa kuin ovat ja tekevät joskus tyhmiä tekoja saadakseen kavereilta hyväksyntää ja kunnioitusta. Nämä teemat näkyivät vahvasti myös haastattelumateriaaleissa.

”Läpällä”-ilmiö nousi esille molemmista haastattelumateriaaleista, mutta tutkittua tietoa ei aiheesta juurikaan löytynyt. Ilmiö korostaa sitä, että lasten ja nuorten kanssa on tarvetta keskustella fyysisen koskemattomuuden rajoista ja, että myös leikiksi ja ”läpäksi” tarkoitettu teko voi olla väkivaltaa tai tilanteissa voi sattua oikeasti pahasti. ”Läpäksi” tarkoitettu tilanne voi olla uhrille loukkaavaa ja pelottavaa, mutta hänen voi olla vaikea sanoa sitä ja asettua tekijää vastaan. Lapsilla ja nuorilla voi hämärtyä rajanveto hauskuuden ja väkivallan välillä, mikä voi johtaa siihen, että väkivaltatekoja ei aina tunnisteta.

Ulkoiset tekijät yläteeman alle kuuluvat sosiaalinen media ja pelit, velanperintä, päihteisiin liittyvä väkivalta, verkostot radikalisoitumiseen liittyen sekä tahtotila päästä rikolliseen maailmaan. Sosiaalisen media ja pelien vaikutuksista löytyi kattavasti tietoa. Nostimme työssämme esille nuorten kuvaamat väkivaltavideot. Videoissa saatetaan potkia ja hakata toista nuorta ja joku kuvaa tämän, minkä jälkeen video lähtee leviämään sosiaalisessa mediassa. Videot leviävät myös pienemmille lapsille. Molemmissa haastatteluissa nostettiin esille pelien vaikutus väkivaltaisuuteen. Lähteet vahvistivat hyvin, että jatkuva altistuminen väkivallalle, joko peleistä tai sosiaalisesta mediasta, voi vääristää nuoren käsityksen oikeasta ja väärästä sekä todellisuudesta. Tutkimuksista on saatu myös ristiriitaisia tuloksia. Osa tuloksista viittaa siihen, että peleillä ei ole yhteyttä väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Siihen mahdollisesti vaikuttaa pelaajan ikä, kehitysvaihe, perhe- ja kaverisuhteet sekä se, miten pelejä käsitellään kotona. Väkivaltapelejä pelaava lapsi tai nuori ei automaattisesti ole väkivaltainen, vaan vaikutus voi syntyä, jos taustalla on muitakin riskitekijöitä.

Tutkimusaineistossa kuin lähdeaineistossakin meille tuli hyvin selväksi se, ettei väkivaltaiselle käyttäytymiselle voida antaa yksiselitteistä syytä. Väkivallan taustalla olevat riskitekijät ovat usein moninaiset, eikä vain yksi tekijä saa nuorta toimimaan väkivaltaisesti. Nuoren turvautuessa väkivalltaan, on taustalla useimmi-

ten monien tekijöiden summa. Tätä korostettiin vahvasti ryhmähaastatteluisamme. Ryhmähaastattelussa 2 nostettiin myös esiin, että väkivaltaa käyttäneen nuoren vanhemmat halusivat usein yhden tietyn syyn sille, miksi heidän nuorensa on toiminut näin. He kertovat, että toivoisivat asian olevan niin helposti selitettävissä ja yksioikoinen, jotta he voisivat kitkeä sen. On otettava huomioon myös se, ettei yksi tietty tekijä toimi väkivallan riskitekijänä jokaisen nuoren tilanteessa. Esimerkiksi isättömyys voi toisille toimia väkivallan riskitekijänä, kun taas toisille se voikin toimia suojaavana tekijänä. Myös tämä lisää ilmiöön puuttumisen haastavuutta.

Ryhmähaastatteluiden aineistoissa nousi useita samoja riskitekijöitä mutta myös eriäviä. Haastatteluidemme perusteella vapaa-ajalla voi ilmetä tietyt riskitekijät selkeämmin, kuin koulumaailmassa. Toisessa ryhmähaastattelussa poliisin ja nuoriso-ohjaajien kanssa saimme kuulla heidän näkemyksensä ilmiöstä, eli ilmiön esiintymisestä nuorten vapaa-ajalla. Tästä voimme päätellä, ettei nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen taustatekijät ilmene yhtä laajasti koulumaailmassa kuin vapaa-ajalla. Nuori voi ilmaista hyvin erilaista käyttäytymistä, riippuen ympäristöstä. Haastatteluissamme nostettiin esiin se, että perheellä voi usein olla aivan eri käsitys nuoresta ja hänen käyttäytymisestään kotona kuin vapaa-ajalla tai koulussa.

Valitessamme opinnäytetyön aihetta meille oli alusta asti selvää, että haluamme sen liittyvän nuoriin. Meitä kiinnosti kuitenkin useat ilmiöt, tekijät ja näkökulmat, kuten päihteet, mielenterveyden haasteet, lastensuojelu, lähisuhdeväkivalta, sosiaalinen media, kiusaaminen, sosiaaliset suhteet ja turvallisuuden kokemuksen merkitys lapsuudessa. Päädyimme tutkimaan nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijöitä, koska uskoimme siihen sisältyvän useita pohtimiamme ilmiöitä, ja tekijöitä. Näkökulmaksi päädyimme ammattilaisten näkemyksiin, mutta alussa olimme halukkaita tuomaan esiin myös nuorten itsensä näkemyksiä aiheeseen liittyen. Päädyimme kuitenkin tarkentamaan aiheen vain ammattilaisten näkökulmiin, jotta kykenimme syventymään siihen paremmin. Lisäksi koimme, että tutkimuslupahakemusten käsittely nuorten osalta olisi osoittautunut liian aikaa vieväksi.

Kun tiesimme, että haluamme haastatella ammattilaisia, koimme, että olisi hyvä saada mahdollisimman monipuolisesti näkemyksiä tutkimastamme ilmiöstä. Monipuolisilla näkemyksillä saimme edistettyä opinnäytetyömme luotettavuutta. Halusimme saada aineistoa koulun sekä vapaa-ajan näkökulmasta. Koulun näkökulmaa uskoimme saavamme parhaiten opiskeluhuollon kuraattoreilta. Olimme pitäneet poliisia hyvänä vaihtoehtona haastateltavaksi, ja lähestyimme häntä opinnäytetyöhön liittyen. Haastateltavaksi lupautuneen poliisin ehdotuksesta pyysimme haastateltaviksi myös nuoriso-ohjaajia.

Jos perehtyisimme aiheeseen laajemmin, haastattelisimme myös ammattilaisia perhetyöstä tai sovittelusta. Perhetyöntekijät voisivat tuoda ilmiöömme uutta näkökulmaa ja osaamista siten, että he kohtaavat mahdollisia väkivallan riskitekijöitä perheen sisällä. Sovittelun kautta taas saisimme ammattilaisen osaamista ja näkökulmia itse väkivaltaisesti toimineen nuoren näkökulmasta sekä mahdollisia motiiveja teolle.

Opinnäytetyömme eteni aikataulun mukaisesti. Kun saimme valittua haastateltavat, aloitimme lupahakemusprosessin. Opimme mitä kaikkea vaaditaan, jotta saadaan tutkimuslupa eri organisaatioilta. Saimme onneksi luvat nopeasti ja pääsimme haastattelemaan. Toteutimme ensimmäisen haastattelun etäyhteyden välityksellä ja toisen kasvotusten. Jälkikäteen olemme miettineet, olisimmeko voineet laatia kysymykset eri tavalla. Olisimmeko esimerkiksi voineet kohdentaa kysymykset tarkemmin tutkittavaan ilmiöön. Mietimme myös, olisimmeko voineet toteuttaa haastattelut vain yhdellä kysymyksellä: ”Mitkä ovat teidän mielestänne nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijät?” Tällä tavoin emme olisi johdattelleet haastateltavia lainkaan, joten olisimme mahdollisesti voineet saada vastauksia entistä laajemmin ja syvällisemmin. Pohdimme myös, vaikuttiko haastattelutilanteeseen sen toteutustapa. Koimme, että kasvotusten tapahtuvassa haastattelussa keskustelu oli luontevampaa, kuin etäyhteydellä toteutetussa haastattelussa. Me koimme etäyhteydellä toteutetun haastattelun jännittävämmäksi, kuin kasvotusten toteutetun haastattelun.

Opinnäytetyömme luotettavuuteen vaikuttivat useat tekijät. Merkittävä osa opinnäytetyömme tulosten luotettavuutta oli haastateltavien määrä sekä se, että he kohtaavat työssään väkivaltaa käyttäneitä nuoria. Haastatteluihimme osallistui

yhteensä kahdeksan henkilöä. Teimme haastateltaville selväksi muun muassa, mitä tietoa keräämme, miten sitä käsitellään, kuka tietoa käsittelee, kauanko tietoa säilytetään sekä miten tiedot hävitetään. Toimme ilmi, ettei haastateltavilla tunnistamaan, emmekä tuoneet opinnäytetyössämme esiin esimerkiksi haastateltavien kaupunkia, anonymiteetin säilyttämiseksi.

Pyrimme vahvistamaan työmme luotettavuutta perusteellisella ja kriittisellä perehtymisellä lähdeaineistoon. Arvioimme aina lähdeaineiston luotettavuutta, ennen sen hyödyntämistä opinnäytetyössä. Olimme tarkkana lähdeaineiston osalta myös siinä, että se kohdentui nimenomaan alle 18-vuotiaisiin nuoriin, jotka olivat tutkimuksemme kohteena. Meidän oli tärkeää keskittyä perehtymään nimenomaan tutkimuskysymykseemme, eli väkivallan riskitekijöihin eikä esimerkiksi väkivallan yleisyyteen nuorten keskuudessa. Lisäksi lähdeaineiston tuli käsitellä nimenomaan nuorten muihin ihmisiin kohdistamaa väkivaltaa, eikä esimerkiksi itsensä vahingoittamiseen.

Pohdimme opinnäytetyötä tehdessä, kuinka aihettamme voisi tutkia laajemmin tai syvällisemmin. Koemme, että alkuperäinen ideamme ammattilaisten sekä nuorten haastattelusta voisi olla hyvä toteuttaa. Itse väkivaltaisesti käyttäytyneiden nuorten näkemykset väkivallan riskitekijöistä voisivat tuoda syvällisempää näkökulmaa ilmiön tutkimiseen. Toinen pohtimamme idea oli, että tutkimuksessa haastateltaisiin jo aikuisiässä olevia ihmisiä, jotka ovat nuorena käyttäneet väkivaltaa. Tällöin he mahdollisesti kykenevät syvällisempään itsereflektioon väkivallan riskitekijöistä, joka antaisi syvällisemmän kuvan ja ymmärryksen ilmiöstä. Molemmissa ryhmähaastatteluissamme nousi esiin ”läpällä”-ilmiö väkivaltaa selittävänä tekijänä. Meillä oli kuitenkin haasteita löytää lähdeaineistoa aiheeseen liittyen, joten tämä voisi olla hyvä tutkimuksen kohde tulevaisuudessa.

Opinnäytetyötämme voidaan hyödyntää tietoisuuden lisäämiseen tutkittamamme ilmiöstä, jolloin varhaisen puuttumisen ja ennaltaehkäisyn mahdollisuudet esimerkiksi koulun tai neuvolan taholta paranevat. Koemme merkittäväksi sen, että väkivallasta puhuttaisiin enemmän ja avoimuus aihetta kohtaan kasvaisi. Väkivaltaista käyttäytymistä ilmenee yhä nuorempien keskuudessa, jonka vuoksi aiheen arkaluontoisuutta tulisi vähentää. Avoin puhe väkivaltaan liittyen voi myös rohkaista nuorta hakemaan apua ja ottamaan vastuun omasta käytöksestään.

Opinnäytetyötämme toteutettaessa meille oli hyvin selvää, ettei tutkimaamme ilmiöön tule löytymään yksiselitteistä vastausta. Ilmiön monisyisen luonteen vuoksi halusimme haastatella useampaa eri ammattilaista. Lähdeaineistoon perehtyessä sekä tutkimustulosten analysoinnissa vahvistui näkemyksemme siitä, ettei nuorten väkivaltaiselle käyttäytymiselle voida nimetä vain yhtä tiettyä riskitekijää. Nuoren väkivaltainen käyttäytyminen johtuu usein monien tekijöiden yhteisvaikutuksesta. Olemme myös havainneet, että mitä useampi riskitekijä nuorella on, sitä todennäköisemmin hän turvautuu väkivaltaisiin tekoihin.

Opinnäytetyömme aiheena oli tutkia nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijöitä, joka aiheena on hyvin negatiivissävytteinen. Media rakastaa tuoda ilmi negatiiviseen sävyyn nuorten haasteita, kärjistyneitä ongelmia sekä väkivallan tekoja, joka osaltaan muovaa ihmisten näkemystä niin sanotusta nykynuorisosta. Mikäli ainut kosketuspintasi nuorten tilanteeseen tulee iltapäivälehtien otsikoista, on helppoa olettaa kaikkien nuorten voivan pahoin ja käyttäytyvän huonosti. Haastattelemamme ammattilaiset kertovat heidän keskittyvän juuri näihin niin sanottuihin ”huonoihin nuoriin” sekä negatiiviseen puoleen, mutta on pidettävä mielessä, että heidän kohtaamansa nuoret ovat vain pieni otanta suuresta joukosta nuoria. Mediassa harvoin tuodaan esiin hyvinvoivia nuoria ja heidän tilannettaan, joten uutisointi saa huonovointisten nuorten osuuden vaikuttamaan suuremmalta, kuin se todellisuudessa on. Suurin osa nuorista tänä päivänä kuitenkin voi hyvin, eikä oireile väkivaltaisoin teoin.

6 LÄHTEET

Benyik, L. & Kohen, S. 2011. Nuoret tappajat kouluissamme. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Duodecim 2009. Väkivaltaiset pelit lisäävät aggressiivisuutta. Viitattu 18.8.2025 <https://www.duodecimlehti.fi/duo98037>.

Geremew, A., Gelagay, A., Bisetegn, TA., Habitu, YA., Abebe, SM., Birru, EM., Mengistu, TA., Ayele, YT. & Yeshita, HY. 2022. Prevalence of violence and associated factors among youth in Northwest ethiopia: Community-based cross-sectional study. Viitattu 10.9.2025 https://www.researchgate.net/publication/362430074_Prevalence_of_violence_and_associated_factors_among_youth_in_Northwest_Ethiopia_Community-based_cross-sectional_study.

Gjerstad, E. & Purjo, T. 2010. Sukupuoli ja väkivalta. Tampere: Juvenes Print.

Haapasalo, J. 2006 Kasvuympäristön varhaiset riskitekijät rikollisen käyttäytymisen kehityksessä. Teoksessa Honkatukia, P. & Kivivuori, J. (toim.) Nuorisoriikollisuus. Määrä, syyt ja kontrolli. Viitattu 10.9.2025 <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/2867cc71-71ee-4f4e-bfac-7c7681c92cc6/content>.

Jäntti, M. 2023. "Nuole mun kenkää!" Yle 24.9.2023. Viitattu 13.8.2025 <https://yle.fi/a/74-20050784>.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Juvenes Print.

Keltikangas-Järvinen, L. 1985. Aggressiivinen lapsi – Miten ohjata lapsen persoonallisuuden kehitystä. Helsinki: Otava.

Koulukiusaaminen.fi 2025. Mitä on koulukiusaaminen? Viitattu 14.8.2025 <https://koulukiusaaminen.fi/mita-on-koulukiusaaminen>.

Lapsiasiavaltuutettu 2025. Lasten ja nuorten välistä väkivaltaa ei tunnisteta – torjuminen edellyttää toimia koko yhteiskunnalta. Viitattu 13.8.2025 <https://lapsiasia.fi/-/kannanotto-vertaisvakivalta>.

Majala, J. & Hjulberg, M. 2021. Nuorten pahoinvointi ilmenee myös väkivaltana. Lapin kansa. Viitattu 10.9.2025 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/740726/Nuorten_pahoinvointi_ilmenee_myos_vakivaltana.pdf?sequence=1.

Mankkinen, T. 2024. Lapsia ja nuoria pyritään radikalisoimaan uusien keinoin. Rikoksentorjunta.fi. Viitattu 6.9.2025 <https://rikoksentorjunta.fi/-/haaste-3-2024-lasten-ja-nuorten-radikalisoituminen#:~:text=Väkivaltaiset%20ääriyhmät%20kohdistavat%20yhä%20enemmän%20propagandaa%20lapsille%20ja,propaganda%20on%20tullut%20entistä%20näkyvämmäksi%20erityisesti%20koronapandemian%20jälkeen>.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2024. Väkiältä perheessä. Viitattu 10.9.2025 <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/vakivalta-perheessa/>.

Mielenterveystalo 2025a. Autismikirjon häiriöt. Viitattu 10.9.2025 <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/neuropsykiatriset-vaikeudet/autismikirjon-hairiot>.

Mielenterveystalo 2025b. Kiusaaminen. Viitattu 13.8.2025 <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/omahoito/lasten-kaveritaitojen-omahoito-ohjelma/mita-ongelmia-kaverisuhteissa-voi-olla>.

Mielenterveystalo.fi 2025c. Lapsen väkivaltainen käytös. Viitattu 10.9.2025 <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/aggressio-vakivalta/lapsen-vakivaltainen-kaytos>.

Mäkinen, J. 2022. Nuorten väkivaltarikokset räjähtivät valtavaan kasvuun, jopa 10-vuotiaat ryöstävät – Syitä pahaan oloon on koronasta kaveripiiriin: ”Elämä vie rikolliseen suuntaan”. Mtv uutiset 24.11.2022. Viitattu 7.9.2025 <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nuorten-vakivaltarikokset-rajahativat-valtavaan-kasvuun-jopa-10-vuotiaat-ryostavat-syita-pahaan-oloon-on-koronasta-kaveripiiriin-elama-vie-rikolliseen-suuntaan/8577906>.

Määttä, K. 2007. Helposti särkyvää. Nuoren kasvun turvaaminen. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2021. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Nurmi, P., Kaltiala-Heino, R., Kivikkokangas, S., Marttunen, M., Röning, T., Schulman, M. & Sydänmaanlakka, O. 2013. Lapsen ja nuoren viha. Jyväskylä: PS-kustannus.

Paananen, R. & Gissler, M. 2014 Hyvinvointi ulottuu yli sukupolvien. Teoksessa Lammi-Taskula, J. & Karvonen, S. (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi. Viitattu 10.9.2025 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116712/THL_2014_21Teema.pdf?sequence=1.

Peltonen, K. & Ellonen, N. 2021. Kaltoinkohtelu, trauma ja kostoajatukset nuorten väkivaltaisuuden taustalla. Viitattu 10.9.2025 https://cris.tuni.fi/ws/portalfiles/portal/83077005/Kaltoinkohtelu_trauma_ja_kostoajatukset_nuorten_v_kivaltaisuuden_taustalla.pdf.

Poliisi 2022. Alle 15-vuotiaat ovat väkivaltaisempia kuin koskaan aiemmin. Viitattu 5.8.2025 <https://poliisi.fi/-/alle-15-vuotiaat-ovat-vakivaltaisempia-kuin-koskaan-aiemmin>.

Poliisi 2025. Poliisi seuraa nuorisoriikollisuuden tilannekuvaa tietojohtoisesti. Viitattu 13.8.2025 <https://poliisi.fi/-/poliisi-seuraa-nuorisoriikollisuuden-tilannekuvaa-tietojohtoisesti>.

Puska, M. 2019. Nuoret fyysisen väkivallan tekijöinä. Määrällinen tutkimus yhdeksäsluokkalaisten nuorten väkivaltaista rikoskäyttäytymistä selittävistä tekijöistä. Pro gradu. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 15.10.2025 <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/65785/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201910084363.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Päihdelinkki 2020. Päihteet ja aggressiivisuus. Viitattu 7.9.2025 <https://paihdelinkki.fi/tietopankki/tietoiskut/aggressiivisuus-ja-vakivalta/paihteet-ja-aggressiivisuus/>.

Rikoksentorjunta.fi 2025a. Alkoholi ja väkivalta. Viitattu 7.9.2025 <https://rikoksentorjunta.fi/alkoholi-ja-vakivalta>.

Rikoksentorjunta.fi 2025b. Lapsiin ja nuoriin kohdistuva väkivalta. Viitattu 13.8.2025 <https://rikoksentorjunta.fi/lapsiin-ja-nuoriin-kohdistuva-vakivalta>.

Rikosuhripäivystys 2025. Kunniaan liittyvä väkivalta. Viitattu 25.6.2025 <https://www.riku.fi/erilaisia-rikoksia/kunniaan-liittyva-vakivalta/>.

Rytkönen, M. 2013. Kehityskulkuja ja väliintuloja. Ekologinen näkökulma vakavan väkivallanteon tehneiden nuorten sosioemotionaalisen terveyden kehitykseen. Viitattu 10.9.2025 <https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/b89f8442-a0ff-4374-9db5-35c92bd45e45/content>.

Sauma lastensuojelu 2025. Median ja sosiaalisen median vaikutus nuoriin. Viitattu 5.8.2025 <https://saumalastensuojelu.fi/ajankohtaista/nuorten-vakivaltaisuus-ja-toivo-miten-voimme-rakentaa-paremmen-tulevaisuuden/>.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2019. Väkivallaton lapsuus. Toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. Viitattu 10.9.2025 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161899/STM_2019_27_J.pdf?sequence=4&isAllowed=y.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2024a. Nuorten välinen väkivalta. Viitattu 10.9.2025 <https://thl.fi/aiheet/vakivalta/eri-ryhmat-ja-vakivalta/nuorten-valinen-vakivalta>.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2024b. Radikalisoituminen ja ekstremismi. Viitattu 6.9.2025 <https://thl.fi/aiheet/vakivalta/vakivallan-muodot/radikalisoituminen-ja-ekstremismi>.

Turkka, H. & Saarholm, J. 2023. Lasten ja nuorten rikokset. Opas ennaltaehkäisyyn ja rikoskierteiden katkaisuun. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valois, R., MacDonald, J., Bretous, L., Fischer, M. & Drane, J. 2002. Risk factors and behaviors associated with adolescent violence and aggression. American journal of health behavior. Viitattu 10.9.2025 https://www.researchgate.net/publication/11030928_Risk_Factors_and_Behaviors_Associated_With_Adolescent_Violence_and_Aggression.

Vilkka, H. 2021. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

7 LIITTEET

Liite 1 Nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijät

Liite 1

Nuorten väkivaltaisen käyttäytymisen riskitekijät.

Yläteemat	Alateemat
Yksilölliset tekijät	<ul style="list-style-type: none"> -Neuropsykiatriset haasteet -Aivojen kehitys ja taantuma -Poikasukupuoli -Tunnetaitojen, impulssikontrollin ja tunne-elämän haasteet -Oman pahan olon purkaminen
Perhe ja kasvuympäristö	<ul style="list-style-type: none"> -Väkivallan kokeminen kotona -Väkivallan todistaminen kotona -Kasvatuksellinen väkivalta -Turvattomuuden kokemus lapsuudessa -Perustarpeiden laiminlyönti -Laitosnuoruus -Äidin työttömyys -Isättömyys -Auktoritatiivinen ja autoritaarinen vanhemmuus -Kaverivanhemmuus -Liian tiukka kasvatus -Ylisukupolvisuus -Tukiverkoston puuttuminen -Maahanmuuttajataustaisuuteen liittyvät tekijät (sosioekonominen asema, kiinnittymättömyys yhteiskuntaan, ulkopuolisuuden ja syrjinnän kokemukset)
Sosiaaliset suhteet	<ul style="list-style-type: none"> -Kaveripiiri -Ryhmäpaine -Kiusaaminen -”Läpällä”-ilmiö

	<ul style="list-style-type: none">-Koston kierteet-Hyväksynnän hakeminen-Todistamisen tarve-Statuksen ja valta-aseman hakeminen ryhmässä-Kunniaan liittyvät tekijät-Syrjäytyneisyys-Epäsosiaalisuus-Yksinäisyyden pelko-Reaktion hakeminen
Ulkoiset tekijät	<ul style="list-style-type: none">-Sosiaalinen media ja pelit-Velanperintä-Päihteisiin liittyvä väkivalta-Verkostot radikalisoitumiseen liittyen-Tahtotila päästä rikolliseen maailmaan